

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretická východiska	10
2.1	Stručná historie ekologických iniciativ	10
2.2	Životní prostředí.....	11
2.2.1	Přesah přírodních přeměn	11
2.2.2	Vliv sportu na okolí	12
2.2.3	Environmentální rizika	13
2.3	Udržitelnost	14
2.4	Olympismus	16
2.4.1	Olympijská charta	17
2.4.2	Olympijské hnutí.....	17
2.4.3	Olympijské hry	18
2.4.4	Mezinárodní olympijský výbor.....	20
2.5	Okolí olympijských aktivit.....	21
2.5.1	Geneze environmentální politiky.....	22
2.5.2	Orgány s environmentální kompetencí	24
2.6	Volby hostitelského města olympijských her	26
2.7	Ekologická hlediska posuzování olympijských her	28
3	Cíle a úkoly práce	29
4	Metodika práce	30
4.1	Plán výzkumu.....	30
4.1.1	Výzkumný vzorek.....	31
4.1.2	Účastníci výzkumu	31
4.1.3	Sběr dat	32
4.1.4	Zpracování a analýza dat	33
4.1.5	Výzkumná zpráva	34
5	Výsledky a jejich diskuse	35
5.1	Institucionální podloží environmentálních záležitostí	35
5.1.1	Komise sportu a životního prostředí.....	37
5.1.2	Manuál sportu a životního prostředí	39

5.1.3	Olympijská Agenda 21: Sport pro udržitelný rozvoj.....	40
5.1.4	Olympijské environmentální směrnice Greenpeace	41
5.1.5	Příručka MOV o sportu, životním prostředí a udržitelném rozvoji.....	42
5.1.6	Technický manuál Studie olympijských dopadů	42
5.1.7	Agenda 2020	45
5.1.8	MOV Strategie udržitelnosti	46
5.1.9	Operace jednotlivých olympijských her	47
5.2	Reálná pozice životního prostředí na olympijských hrách	52
5.2.1	LOH Atény, 2004	52
5.2.2	LOH Peking, 2008	53
5.2.3	ZOH Soči, 2014	54
5.2.4	LOH Rio de Janeiro, 2016	55
5.2.5	ZOH Pchjongčchang, 2018.....	57
5.2.6	Shrnutí kapitoly 5.2.....	57
5.3	Rozhodující konstituenty olympijských her	59
5.3.1	Prosperita jako základní stavební kámen.....	59
5.3.2	Nízké nároky publika.....	61
5.3.3	Komplikovaný výběr hostitelského města.....	62
5.3.4	Omezená propustnost napříč olympijským hnutím	63
5.3.5	Nedostatečná palčivost problému	64
6	Závěr	67
7	Referenční seznam.....	69
8	Seznam tabulek a grafů.....	78

Seznam použitých symbolů a zkratek

zkratka	anglický výraz	český výraz
ČOV	Czech Olympic Committee	Český olympijský výbor
EIA	Environmental Impact Assessment	Posouzení vlivu na životní prostředí
EU	European Union	Evropská unie
EUR	Euro	Euro (měna)
HOP	Hellenic Olympic Properties	Helénské olympijské nemovitosti
HDP	Gross Domestic Product	Hrubý domácí produkt
MOV	International Olympic Committee	Mezinárodní olympijský výbor
MSF	International Sports Federation	Mezinárodní sportovní federace
MŽP	Ministry of the Environment	Ministerstvo životního prostředí
NOV	National Olympic Committee	Národní olympijský výbor
OGI	Olympic Games Impact	Dopad olympijských her
OH	Olympic Games	Olympijské hry
OSN	United Nations	Organizace spojených národů
PM	Particulate matter	Polétavý prach
USD	United States Dollar	Americký dolar (měna)

1 Úvod

Životní prostředí, stejně jako zdraví, patří mezi víceúrovňové fenomény, jejichž podstata vychází ze spolupůsobení četných faktorů, lidskou existenci nevyjímaje. Přestože uvedené systémy podléhají vlivům vznikajícím záměrně i neintencionálně, vývoj usměrňuje především aktivní působení jeho složek. Vědomé procesy činností okolního dění nemohou tuto provázanost přerušit ani ignorovat. Faktory stanovující podmínky přítomné situace by měly být předmětem obecného zájmu. Současná role pravidelných masových akcí však v této oblasti není zřejmá.

Olympijské hry jsou zřídka posuzovány v širokém kontextu akce globálního významu. Sociální konstrukt, jehož podoba odráží charakteristiku společnosti, představuje platformu subjektivně interpretovanou zúčastněnými stranami. Klíčové výstupy události jsou definovány kompetentními orgány, které sestávají z fyzických osob. Personifikace podniku vyvolává představu na lidské vůli nezávislých proměnných. Obdobné nazírání znesnadňuje identifikaci subjektů odpovědných za zásadní okolnosti, tedy i vlivy na životní prostředí.

Mezinárodní olympijský výbor, orgán spravující olympijský koncept, považuje environmentální problematiku za třetí dimenzi ústřední filosofie. Takový postoj rozptyluje případné znepokojivé úvahy vyvolané obavami ze škodlivých dopadů her. Skutečnou garancí maximálního úsilí není rétorika, ale praxe. Prevence informační iluze spočívá v ověřování faktických projevů deklarovaného zájmu.

Diplomová práce pojmenovává atributy skutečnosti v době, kdy je přehlížen budoucí přesah přítomnosti. Pravdivý stav věcí umožní rozpoznání vztahu k příštím generacím. Ústřední záměr usiluje o zachycení praktik společenství, které sdružuje 206 národních celků. Vyhodnocení obsahu stěžejních dokumentů v souvislosti s reálnou aplikací řešených témat napoví, jaké poselství olympijské hry světu předávají. Poznatky zajištěné v rozhovorech označí dále rozpracovaná úskalí nynějšího uspořádání.

Každý celek se skládá z dílčích částí. Kolektivně rozhodujeme, zda se spokojíme s pomíjivou kratochvílí, nebo budeme usilovat o využití potenciálu spouštěče pozitivních změn. Svět nepotřebuje svátky oslavující sebe sama za cenu, která nemůže být splacena.

2 Teoretická východiska

Následující kapitola objasní podloží, z něž se odvíjí další výzkumná aktivita. Vzhledem k rozmanitosti tématu je třeba předestřít problematiku maximálně komplexním způsobem. Jednotlivé bloky se navzájem prolínají, proto je nutné zachytit postupně všechny relevantní vlivy. V tomto duchu bude směřováno od obecného ke konkrétnímu, dokud nevyvstane sledovaná podstata předložené práce.

2.1 Stručná historie ekologických iniciativ

Zpracování moderních dějin studia zabývajícího se vzájemnými vztahy organismů a prostředí nabízí ŠAFRÁNEK (2016). Uvádí, že ačkoliv ekologie, jako samostatný vědní obor, byla definována již kolem roku 1865, hraje i dnes významnou roli při pochopení limitů přirozené existence člověka.

Dále autor uvádí, že první formální uskupení vzniklo v roce 1961, kdy byli britští biologové konfrontováni s úbytkem přírodních druhů. Následující ustavení Světového fondu pro ochranu přírody mělo přispět k budování takového světa, ve kterém budou žít lidé v harmonii s přírodou.

Na neoficiálním setkání výrazných představitelů akademické, ekonomické, politické a diplomatické sféry v Bellagiu roku 1968 byl diskutován vliv člověka na životní prostředí. Toho roku vzniklý Římský klub se zabývá globálními problémy a skupina intelektuálů varuje před nežádoucím ohrožením Země. V reakci na testy jaderných zbraní Spojených států amerických se v roce 1971 formuje hnutí Greenpeace, aby upozorňovalo veřejnost na vážné ekologické problémy.

Hlavní město Švédska Stockholm hostí v roce 1972 první konferenci Organizace spojených národů o životním prostředí. Na základě jednání byl zpracován a předložen Program OSN pro životní prostředí a Fond pro životní prostředí, které cílí na zvyšování povědomí o životním prostředí a aktivní spolupráci.

Valné shromáždění OSN zřizuje roku 1983 Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj. Tento orgán, po čtyři roky trvající práci, vystupuje se souborem Naše společná budoucnost, který naznačuje vhodné cesty dalšího vývoje. Výstupy tvořily východiska pro konferenci OSN v Rio de Janeiru v roce 1992, věnující se otázkám životního

prostředí a rozvoje. Delegáti ze 178 zemí přijali obsáhlý dokument Agenda 21, který vysvětluje, jak postupovat v příštím hospodářském rozvoji. V něm byla příroda začleněna mezi neopomenutelné složky při posuzování lidského počínání.

2.2 Životní prostředí

Analýza dopadů zvolené události vyžaduje vymezení oblasti, která je konkrétními činnostmi ovlivněna. Je třeba určit, kam bude dále soustředěna pozornost autora předložené práce.

Sport patří mezi zaznamenané projevy, tudíž i místo realizace může být zachyceno a definováno. Přistoupíme-li ke klasifikaci pohybové aktivity jako složky ontogeneze, musí se logicky týkat okolního dění.

Definici životního, respektive okolního prostředí nabízí Ministerstvo životního prostředí ČR, které tento pojem chápe jako systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou nebo mohou být s uvažovaným objektem ve stálé interakci. Je to vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Složkami je především ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie (MŽP, 2005).

Jedná se tedy o činitele podílející se na utváření podmínek života subjektu, ať už přímo nebo nepřímo působící. Z toho vyplývá, že jedinec nemůže být ze svého okolí vydělen, obě složky jsou ve vzájemné závislosti a vytváří výsledný celek. Předmětem obecného zájmu by tak měla být péče o vnější faktory a zodpovědný postup ve všech sférách lidského počínání, sport nevyjímaje.

2.2.1 Přesah přírodních přeměn

Úzká provázanost dnešního světa ústí v situaci, kdy relativně specifická změna zasáhne široké pásmo zdánlivě nesouvisejících výstupů. Tento princip vtahuje do dění původně nezajímavé strany, a zvyšuje tak počty poznamenaných subjektů.

Ke stejným závěrům došla NICHOLLS (2006), neboť se neomezila na konstatování, že teplota napříč evropským kontinentem vzrostla v minulém století v průměru o 0,987 °C, ale zasadila fakta do souvislostí. Při zpracování projekce, která předpokládá, že z Evropy do roku 2080 zmizí tuhé a kruté zimy, vzala v potaz hlediska dalších skupin. Podmíněná profitabilita lyžařských areálů ve Švýcarsku byla stanovena

na 100 dní dostatečné sněhové pokrývky (30 a více centimetrů) v nadmořské výšce alespoň 1200 metrů. Pouze 44% středisek dokáže výhledově realizovat činnost na výdělečné bázi. Nejen, že budou redukovány příležitosti trávení volného času, zároveň dojde vlivem snížení amatérské základny k poklesu potenciálu vrcholového sportu.

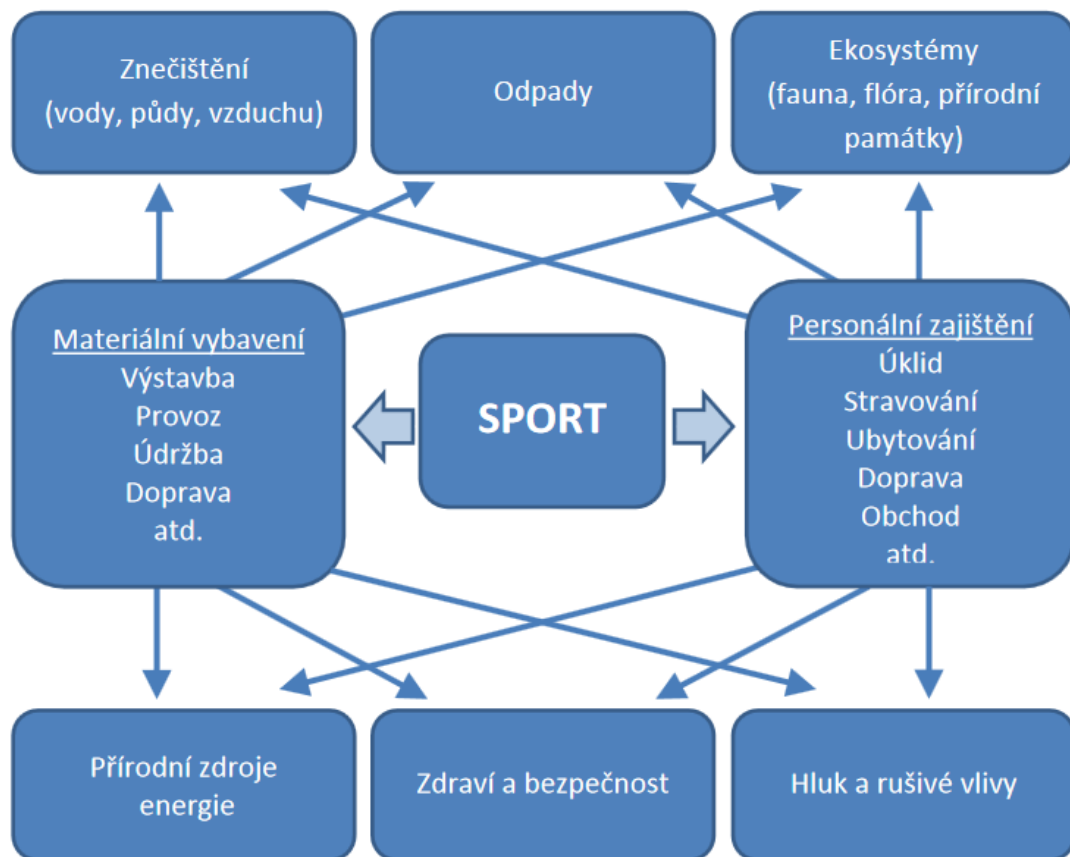
Ukázalo se, že při změně struktury sportovního vyžití v důsledku vyšších nároků na činnost by jedna polovina stávajících lyžařů hledala jiná střediska, třetina omezila četnost zimní rekreace a u 4 % by byla aktivita definitivně vyřazena z programu. V případě oteplení o další dva stupně by celkové ztráty Rakouska činily 5 % HDP.

Jeden z mnoha příkladů slouží jako ilustrace rozsahu důsledků probíhající transformace. Zásahy jsou evidovány na úrovni států, regionů, federací jednotlivých sportů, veřejných institucí, soukromých podnikatelů a jednotlivců. Pro úplný rozbor by bylo třeba použít nástrojů z oblasti biologie, ekologie, architektury, sociologie, ekonomie a chemickotechnologických oborů. Vedle výčtu podnětů ovlivňujících sportovní dění je třeba rovněž pojmenovat způsoby, kterými sport jako takový přispívá k současné situaci.

2.2.2 Vliv sportu na okolí

Sebemenší projevy pohybových aktivit se promítají do okolí, třebaže jsou provozovány samostatně a bez využití dalších komplementů, jejich dopad nikdy není nulový. Intenzita jejich vlivu roste přímo úměrně s organizačními a materiálními nároky, potažmo počtem účastníků. Sportovní akce koncentrují v místě a čase množství činitelů, jejichž projevy ovlivňují řadu oblastí.

DOLEŽAL s MÁLKEM (2000) zpracovali přehledné schéma jednotlivých faktorů (Obrázek 1), které se mohou vyskytnout v souvislosti se sportovní událostí. Jak uvedený obrázek demonstruje, důsledky sportovních aktivit jsou zaznamenatelné ve dvou rovinách. Při zajištění materiální a technické základny, stejně jako u využití lidské práce, dochází ke spotřebě zdrojů a tvorbě dodatečné zátěže ve formě negativních externalit. Neexistuje mechanismus, který by dokázal preventivně předcházet výskytu těchto konsekvencí.

Obrázek 1: Potenciální vliv sportovní události na prostředí (vlastní tvorba dle DOLEŽAL; MÁLEK, 2000)

2.2.3 Environmentální rizika

Nepřiměřené působení výše nastíněných vlivů sportovního dění může trvale ohrozit stabilitu životních podmínek. Pokud nejsou příslušné oblasti ošetřeny a nevyhnutelné procesy řízeny kontrolovanými postupy, lze hovořit o existenci environmentálních rizik.

SIMMULA (2017) rozděluje tyto faktory podle původu:

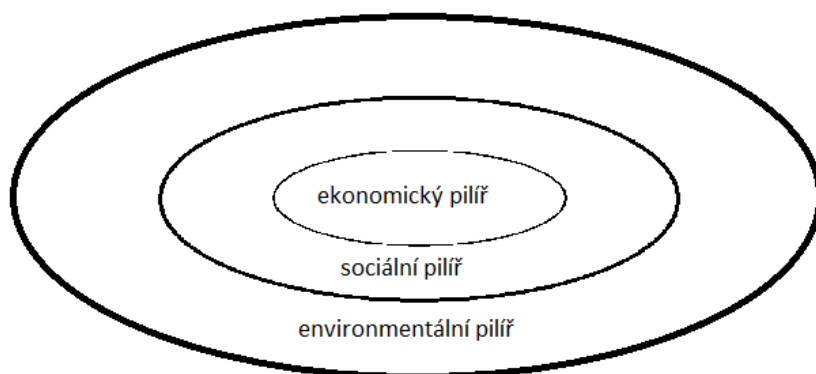
- Materiální nároky sportovních událostí (výstavba zařízení, doprava, odpad)
- Materiální nároky sportovních zařízení (výstavba, údržba, odpad)
- Materiální nároky sportovního průmyslu (chemikálie, odpad)
- Doprava (osobní přeprava, emise letecké dopravy)
- Zábor sportovních ploch (redukce veřejného prostranství, eroze)

2.3 Udržitelnost

Analogicky s potenciálním ohrožením stálosti systému existuje uspořádání zachovávající současný stav. Přes omezenou délku života jednotlivce a historii lidského druhu nelze snahu o nastolení kontinuity samozřejmě předpokládat. Udržitelnost, původem z ekologického názvosloví, vyjadřuje schopnost souboru zachovat procesy na neomezenou dobu budoucí. Jedná se tedy o vytrvalost systémů a procesů. Frekventovaný termín je v kontextu 21. století žádoucí atribut více než bezpodmínečné kritérium, což s sebou přináší řadu komplikací.

Gro Harlem Brundtland, svého času norská předsedkyně vlády a vedoucí představitelka Světové komise pro životní prostředí a rozvoj, byla v roce 1987 u publikování dokumentu *Naše společná budoucnost*, který definuje udržitelnost jako naplňování potřeb současné generace, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své. Stejný soubor konstatoval, že udržitelnost stojí na environmentálních, sociálních a ekonomických pilířích. Program životního prostředí OSN vymezil v roce 1991 význam udržitelnosti jako zlepšování kvality lidského života vedoucí k dosahování způsobilosti podporující ekosystém.

Obrázek 2: Udržitelnost (vlastní tvorba dle SVĚTOVÁ KOMISE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ROZVOJE, 1987)

Jak zachycuje Obrázek 2, udržitelnost je fenomén tvořený několika dimenzemi s pevně stanovenými vrstvami. Děje uskutečňované na jednotlivých úrovních jsou poznamenány nadřazeným celkem, odehrávají se pouze v rozsahu, který umožní uspořádání vyššího řádu. To znamená, že určující je životní prostředí, v jehož rámci vzniká společnost, která nakonec realizuje ekonomické aktivity. Lze konstatovat, že ekonomie je sociálním

produktem, nikoliv stálou entitou nezávislou na lidském rozměru. Už v minulém století informovala LENSKEYJ (1998) o nerespektování tohoto základního principu. Množí se případy, kdy je ekonomie, na přírodních podmínkách závislá subkategorie lidského společenství, upřednostněna jako ústřední motiv.

Složitost jevu vynucuje obecnou definici, jediné tak může být plošně přijata a aplikována. Omezené možnosti konkretizovat náplň pojmu připouští individuální modifikace a interpretace.

MOL (2010) řadí udržitelnost mezi globální poutače, formulace však asociují pozitivní představy bez pevného znalostního základu.

LAWSON (2005) obrací pozornost k diskursu, ustálenému a převládajícímu způsobu vyjadřování v dané oblasti. Přetrvávající rozvolněná diskuse laické veřejnosti odchyluje termín od jeho původní podstaty. Posléze může dojít ke hře se slovy, která za definicemi a pojmy ukrývá skutečné zájmy.

Ačkoliv by vyjasnění slovníku napomohlo k úspěchu budoucího počínání, snížilo nejistotu a zlepšilo porozumění a součinnost mezi partnery, zůstává udržitelnost nadále nejasným pojmem. Na stavu současné situace má svůj podíl i akademická sféra.

MALLEN (2011) analyzoval 4639 odborných článků ve 21 anglicky psaných žurnálech publikovaných mezi lety 1987-2008 a došel k závěru, že se pouze 17 prací zabývalo environmentální udržitelností. Jedná se o 0,365 % zkoumaných zdrojů přinášejících nové poznatky o tématu.

GIRGINOV a HILLS (2009) poznamenávají, že uplynulá dvě desetiletí nepředstavila koncept, jež by umožnil sestavit úspěšnou strategii udržitelnosti.

LINDSEY (2008) vidí původ roztříštěnosti teoretických definic ve spolupůsobení ekologických, ekonomických a sociálních složek. V práci řešící trvalost sportovního rozvoje nabízí rámec vymezující udržitelnost prostřednictvím čtyř úrovní:

1) Individuální (zdraví jednotlivce)

Zachování počtu lidí zapojených v organizované podobě sportu a udržení úrovně praktikované činnosti vedoucí k dlouhodobým změnám v individuálních projevech chování, postojů a názorů.

2) Komunitní (geografické, kulturní a organizační celky).

Péče o dostupnost znalostí, dovedností a zdrojů, posílení kulturní tolerance a společenské soudržnosti, aktivní sociální inkluze.

3) Organizační

Nabídka služeb a poskytování podpůrných nástrojů, fixace, případně expanze rozvojových programů.

4) Institucionální

Změna směrnic a předpisů, metodika přerozdělování zdrojů a reforma legislativy představující dlouhodobé změny v politické praxi a environmentálních aktivitách.

Dosavadní text ozřejmuje význam a komplikovanost teoreticky žádoucího stavu. Je jasné, že iniciativy usilující o pozitivní změnu nesmí ustrnout v cyklické tendenci operovat s abstraktním označením. Subjekty uvažující o vlastní existenci v dlouhodobém horizontu mají k dispozici ideální podobu cílového stavu, způsoby a prostředky realizace jsou však definovány individuálně. Platnost popsaného modelu lze rovněž vysledovat u nejvýznamnějších sportovních organizací, mezi které se bezesporu řadí Mezinárodní olympijský výbor (dále MOV).

Problematicke olympismu a dalších odvozených fenoménů, mezi které právě MOV patří, je věnována další kapitola.

2.4 Olympismus

„Olympismus je životní filozofií, povznášející a vyváženě spojující v jeden celek zdatnost těla, vůle a ducha. Spojením sportu, kultury a výchovy usiluje olympismus o vytvoření způsobu života, založeného na radosti z vynaloženého úsilí, na výchovné hodnotě dobrého příkladu a na respektování základních universálních etických principů.“ (Olympijská charta, 2017, 1. základní princip olympismu)

Iniciátor obnovy moderních olympijských her, Pierre de Coubertin, formuloval ve snaze objasnění vlastního úsilí žádoucí výstupy zamýšleného záměru. Ucelené dílo bylo pokusem své doby využít sport pro záležitosti, které samotný sport přesahují. Původní koncepce obsahující systém myšlenek a principů byla později označena za olympismus (CHATZIEFSTATHIOU, 2007).

DOVALIL (2004) identifikuje nosné body filosofie olympismu:

- demokratická a humanisticky zaměřená výchova mladé generace

- rozvoj osobnosti sportovce kultivovaný v harmonii jeho fyzických, duchovních, morálních a společenských sil
- snaha po zdokonalování
- vytváření a kultivace mezilidských vztahů
- etická a morální čest

Právě tato východiska tvořila ideový základ moderního olympijského hnutí a usměřňovala aktivitu hybatelů děje.

PARTHONOVÁ (2017) si všímá, že stanovené hodnotové principy připomínají fundamentální teze demokratické společnosti, jakými jsou svoboda a rovnoprávnost.

2.4.1 Olympijská charta

Olympijská charta je mezinárodní textový dokument ústavního charakteru vycházející svým obsahem z myšlenek olympismu. Český olympijský výbor (2012) popisuje chartu jako soubor, který řídí organizaci, činnost a fungování olympijského hnutí a stanovuje podmínky pro konání olympijských her.

Olympijská charta slouží dle MOV (2016c) ke třem účelům:

- stanovuje hodnoty a principy olympismu
- obsahuje ustanovení MOV
- vymezuje práva a povinnosti složek olympijského hnutí: MOV, mezinárodní sportovní federace, národní olympijské výbory, Organizační výbory olympijských her

Z Olympijské charty vyplývá řada důležitých závěrů. Obsah uvádí, že konečné rozhodnutí o všech otázkách týkajících se olympijských her přísluší MOV. Tomuto orgánu navíc definuje poslání. Misí MOV je dle souboru propagovat olympismus napříč světem a řídit olympijské hnutí. Jednou z rolí instituce je podněcovat a podporovat zodpovědný zájem o záležitosti životního prostředí, propagovat udržitelný rozvoj ve sportu a vyžadovat, aby docházelo k řádné realizaci olympijských her (MOV, 2017g).

2.4.2 Olympijské hnutí

„Olympijské hnutí představuje svornou, organizovanou, všeobecnou a trvalou činnost všech jednotlivců a uskupení inspirovaných hodnotami olympismu, uskutečňovanou pod

vedením MOV jako nejvyššího orgánu. Je rozšířeno na pěti kontinentech. Jeho vyvrcholením je účast sportovců celého světa na velkém sportovním festivalu, na olympijských hrách. Jeho symbolem je pět propojených kruhů.“ (Olympijská charta, 2017, 3. základní princip olympismu)

Olympijské hnutí označuje všechny jednotlivé součásti utvářející soubor, jehož vizí je budovat lepší svět prostřednictvím sportu. Zachycení velikosti celku je důležitým výchozím bodem pro další stanovení akčního potenciálu. Jedná se totiž o národní a mezinárodní sportovní organizace a federace, uznané mediální partnery, sportovce, funkcionáře, rozhodčí, instituce i jednotlivce ztotožňující se s Olympijskou chartou.

Studie mezinárodního sportovního práva (2018) identifikuje tři pilíře Olympijského hnutí:

- Mezinárodní olympijský výbor (MOV)

Nejvyšší autorita Olympijského hnutí, vlastní práva na Olympijské symboly, vlajku, motto a hymnu.

- Mezinárodní sportovní federace (MSF)

Střešní orgány jednotlivých sportů na mezinárodní úrovni. Nevládní organizace odpovídající za administrativní záležitosti konkrétního sportu na mezinárodní úrovni. Tvůrci pravidel pro mezinárodní soutěže. Garanti zabezpečující technickou kontrolu daných sportů na olympijských hrách

- Národní olympijské výbory (NOV)

Místní orgány všech členských států MOV. Správci olympijského hnutí v příslušné zemi.

2.4.3 Olympijské hry

„Olympijské hry jsou soutěže mezi sportovci v individuálních nebo kolektivních disciplínách, nikoliv soutěže mezi státy. Účastní se jich sportovci vybraní svými Národními olympijskými výbory, jejichž přihlášky přijal Mezinárodní olympijský výbor a kteří na základě svých sportovních výkonů soutěží pod sportovně technickým vedením příslušných Mezinárodních sportovních federací.“ (Olympijská charta, 2017, článek 6.1.)

Novodobé Olympijské hry navazují na starověkou tradici kulturních slavností. KÖSSL (1977) uvádí, že v roce 776 př.n.l. se v Olympii, posvátném a poutním místě na severozápadě poloostrova Peloponéz, konaly první hry. Ve stejném roce začíná první olympiáda, jednotka odměřující čtyřleté období mezi jednotlivými hrami. Zde je třeba hledat původ názvu celosvětového sportovního festivalu.

První moderní olympijské hry se uskutečnily v roce 1896 v Aténách jako výstup závěrů mezinárodního kongresu o amatérismu v Paříži v červnu 1894. Pierre de Coubertin tak na druhý pokus prosadil návrh obnovení olympijských her s výrazně novodobým a sportovním charakterem soutěží. Poslední den jednání, tedy 23. června 1894, vzniká Mezinárodní olympijský výbor pověřený řízením všech záležitostí olympismu.

Dle KOLÁŘE (2011) byl původně Týden zimních sportů v Chamonix v roce 1924 zpětně uznán za I. zimní olympijské hry. Toto rozhodnutí bylo přijato na VIII. Olympijském kongresu v Praze roku 1925.

Až do roku 1994 se letní i zimní hry konaly ve stejném roce. Na základě rozhodnutí Shromáždění MOV ze 14. října 1986 se všechny další hry pořádají v pravidelném dvouletém cyklu. Olympijské hry se číslijí od úvodních ročníků římskými číslicemi. V roce 2020 tak Tokio uspořádá hry XXXII. Olympiády.

MOV v publikaci věnované strategickému přístupu k odkazu (MOV, 2017c) konstatuje, že z 241 účastníků zastupujících 14 národů v roce 1896, narostly olympijské hry do formátu pro více než 10.000 sportovců ze 206 zemí pro rok 2016.

Jak vyplývá z Marketingové zprávy Rio 2016 (MOV, 2016b), polovina světové populace sledovala mediální pokrytí příslušných olympijských her, přičemž pouze zahajovací ceremoniál zhlédlo 350 milionů diváků.

Zpráva o globálním dopadu sportu (2017) uvádí, že na ubytování všech aktérů olympijských her v Rio de Janeiro 2016 bylo třeba 600 600 lůžek v průběhu celé události.

Vzhledem k současnému rozměru nejsou olympijské hry jen nejvýznamnější světovou sportovní událostí. Jedná se o fenomén promlouvající k podstatné části obyvatel Země. MOL (2010) hovoří o krátkodobé kolektivní kulturní události s dlouhotrvajícími předchozími a zpětnými společenskými dimenzemi, vlivy a zásahy. Jako takové sdružují nejrůznější zástupce světového společenství a poskytují unikátní rámec

nezávislý na generaci, pohlaví či společenské třídě. To vše evokuje úvahy o potenciálním přínosu pro rozsáhlou cílovou skupinu.

2.4.4 Mezinárodní olympijský výbor

Pro potřeby zmapování organizační struktury MOV a jeho kompetencí vydal orgán v roce 2015 faktografický soubor. Objasnění systému obsazování pozic a pravomocí jednotlivých útvarů usnadní vzhled do později analyzované problematiky.

MOV je nezávislá mezinárodní nevládní nezisková organizace mající postavení právnické osoby s časově neomezenou působností. Původní sídlo subjektu bylo 10. dubna 1915 přesunuto z Paříže do Lausanne. Pozice subjektu je jedinečná, protože všechny složky náležící k olympijskému hnutí se musí řídit rozhodnutím MOV. Sdružené skupiny a jednotlivci společně podléhají Olympijské chartě (MOV, 2015).

Členové MOV jsou nehonoranými zastupci hnutí ve své zemi, kde by měli hájit zájmy MOV a olympijského hnutí. Nejedná se o delegáty jednotlivých států v rámci MOV, což je princip uplatňovaný od počátku existence. První ženské členky přijala instituce v roce 1981, byly jimi Finka Pirjo Häggmannová a Venezuelku Flor Isava-Fonsecová. Žádný z členů nesmí být starší 70 let, hranice může být u pěti členů na základě udělené výjimky posunuta o 4 roky.

Všichni kandidáti na vstup do tohoto společenství jsou nejprve prověřeni Volební komisí MOV, která následně předává materiály Výkonnému výboru. Ten přednese návrhy na Valném shromáždění, kde je o nových členech rozhodováno v tajném hlasování. Podmínkou pro podání kandidatury je státní příslušnost a bydliště v zemi, kde existuje Národní olympijský výbor. MOV do svých řad vybírá a volí jedince, které shledá jako kvalifikované pro zastávanou funkci. Oficiální kritérium způsobilosti neexistuje, vždy jsou posuzovány okolnosti konkrétního žadatele.

Na základě výše uvedeného lze MOV označit za uzavřené společenství umožňující vstup pouze těm, u nichž je shledán vhodný profil. Selektivní povahu uskupení vyrovnává od roku 1981 členství udělované maximálně 15 aktivním sportovcům, propojující organizaci s přímými účastníky zaštiťovaného dění.

Orgány Mezinárodního olympijského výboru jsou:

- Prezident - reprezentuje MOV a řídí jeho aktivity. Je volen Shromážděním v tajném

hlasování na 8 let s možností prodloužit funkční období o 4 roky.

- Výkonný výbor - řídicí a správní orgán MOV, který tvoří Prezident, čtyři Viceprezidenti a 10 členů. Složení vychází z tajné volby Valného shromáždění s mandátem na 4 roky. Existuje možnost opětovného zvolení s minimální prodlevou dvou let mezi jednotlivými funkčními období. Výbor navrhuje úpravy Olympijské charty, nominuje osoby na členství v MOV a jmenuje Generálního ředitele.
- Valné shromáždění - shromáždění členů MOV se nazývá Zasedání. To se koná minimálně jednou ročně. Upravuje, modifikuje a interpretuje Olympijskou chartu, navrhuje složení Výkonného výboru, volí členy MOV a rozhoduje o přidělení pořadatelství olympijský her. Shromáždění je usnášeníschopné, pokud je počet přítomných alespoň o jednotku vyšší, než je celkový počet členů MOV. Rozhodnutí jsou přijímána většinovým způsobem, nicméně alespoň dvě třetiny hlasů jsou nutné při úpravě základních principů olympismu, případně Olympijské charty.
- Komise - prezidentem nominované speciální komise a pracovní skupiny zabývající se specifickými tématy jsou poradními orgány Výkonného výboru. Komise se skládají ze členů MOV, zástupců mezinárodních sportovních federací a národních olympijských výborů, sportovců, technických expertů, konzultantů a sportovních specialistů.
- Generální ředitel - generální ředitel má v kompetenci administrativu MOV. K úkonům prováděným pod dohledem Prezidenta má k dispozici ředitele jednotlivých sektorů. Realizované činnosti představuje příprava a implementace rozhodnutí přijatých Shromážděním, příprava a ověřování činnosti jednotlivých komisí a spolupráce s Mezinárodními sportovními federacemi, Národními olympijskými výbory a Organizačními výbory olympijských her.

2.5 Okolí olympijských aktivit

V zájmu analýzy vlivů olympijských aktivit na okolí je třeba zachytit, jak se vyvíjel postoj jednotlivých uskupení vůči této problematice. Následující kapitola představí významné momenty podílející se na stavu současné situace. Dále budou představeny orgány činné v záležitostech týkajících se životního prostředí. Text vysvětlí těsnou provázanost pozic a limity pravomocí. Pro identifikaci konkrétních představitelů podílejících se na reálných výstupech řešené problematiky je tento rozbor nezbytný.

2.5.1 Geneze environmentální politiky

Konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro byla v roce 1992 spouštěcím mechanismem dalších iniciativ. MALLÉN (2011) označuje souhrnnou výzvu setkání za závazek vůči Zemi. Ve stejném roce apeluje tehdejší Prezident MOV Samaranch v rámci olympijských her v Barceloně, aby federace a národní výbory začlenily závěry fóra do své činnosti. V roce 1992 vychází Evropská charta sportu, dokument Rady Evropy zdůrazňující nutnost přizpůsobení tělesné činnosti omezeným zdrojům planety.

CANTELLON (2000) řadí mezi stimuly změn v dosavadních praktikách pochybení v environmentálním managementu na zimních hrách v Albertville 1992. Prokazatelné a zbytečné poškození přírody v Savojsku uspíšilo přijímání opatření zohledňující dopady akce na okolí. Díky s předstihem schválené změně přinášející klání ve dvouleté periodě na sebe nenechalo ponaučení dlouho čekat. Ať už byl motivem pro modifikaci systému ohled na časové a finanční závazky národních výborů (což je tvrzení oficiální zprávy), případně ztraktivnění zimní edice her a dodatečné příjmy (jak vnímá rozhodnutí FACEU (2016)), organizátoři z Lillehammeru 1994 dostali přívlastku zelených her a demonstrovali přístup přátelský k prostředí.

Program životního prostředí OSN a MOV uzavírají roku 1994 dohodu o společném úsilí v šíření environmentálního povědomí a osvěty. Ve stejný čas realizovaný XII. Olympijský kongres v Paříži řeší vůbec poprvé otázky vztahu sportu a životního prostředí. Výsledkem diskuze je ustavení Komise sportu a životního prostředí, zároveň je položena tradice Konferencí sportu a životního prostředí, jejíž první ročník se uskutečnil roku 1995 v Lausanne.

Ekologie se vedle sportu a výchovy stává třetím pilířem olympijského hnutí poté, co jsou životní prostředí a udržitelný rozvoj zaneseny do Olympijské charty v roce 1996. O tři roky později je na Konferenci sportu a životního prostředí v Rio de Janeiro představena Agenda 21 Olympijského hnutí, rozpracování Agendy 21 pro oblast sportu.

Hned na počátku 21. století je plošně zaváděn princip opravňující držitele vstupenky na olympijské hry k bezplatnému užití hromadné dopravy v místě konání. Předložení ekologických plánů je požadavek poprvé kladený na kandidáty usilující o hry v roce 2002. Přepřacované vydání Průvodce sportem, životním prostředím a udržitelným

rozvojem z roku 2005 obsahuje vedle konkrétních příkladů vzájemného působení sportu a okolí i metodologii pro akční programy v této oblasti.

V roce 2003 byla konkretizována snaha vyvinout objektivní a vědeckou analýzu dopadu jednotlivých olympijských her. Studie dopadu olympijských her pracuje se souborem 120 definovaných ukazatelů zaměřených na kontext olympijských her i na samotnou událost. Seznam obsahuje 73 povinných a 47 volitelných hodnot. Témata sledují mezinárodně uznané oblasti udržitelného rozvoje: ekonomické, sociokulturní a environmentální složky.

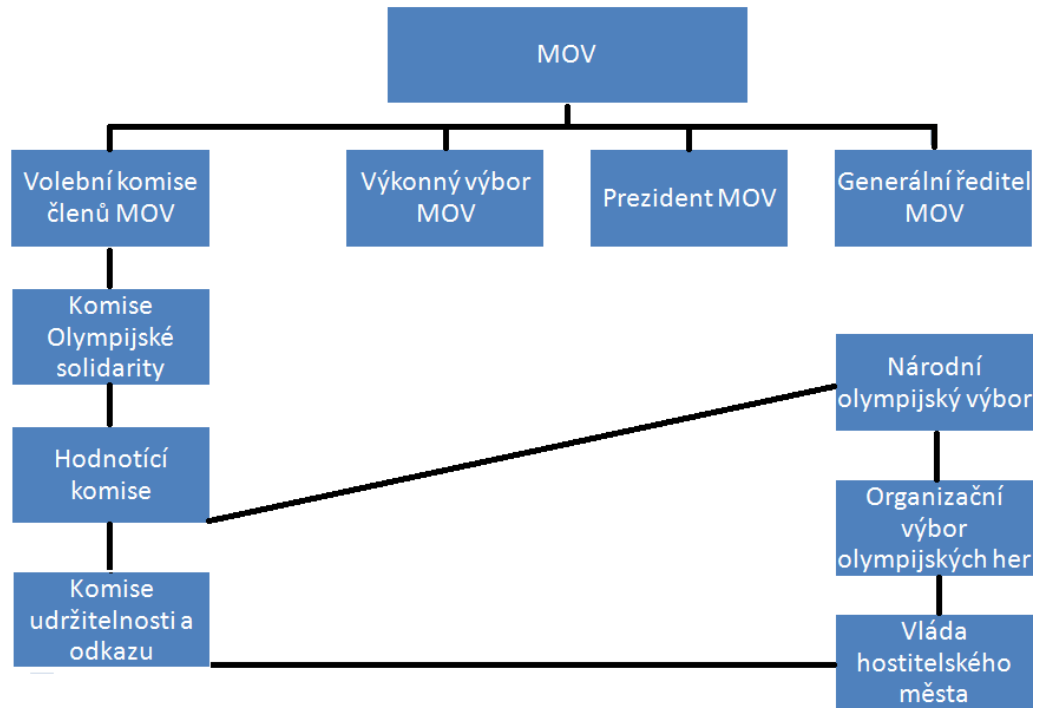
Studie pokrývá časový úsek 12 let a rozvíjí se ve formě čtyř zpráv. První je Základní zpráva poskytující informace o kontextu sloužící jako výchozí bod pro následující výstupy, zaměřuje se na indikující data pro referenční rok (dva roky před volbou hostitelského města). Dalším stupněm je zpráva předcházející olympijským hrám, která analyzuje aktuálnost souvisejících dat. Zpráva z úseku konání olympijských her shrnuje výstupy a soubor o stavu po ukončení olympijských her využívá nejnovější fakta, shrnuje poznatky z předchozího zkoumání a poskytuje konečný závěr o dopadu olympijských her.

Zástupci MOV se účastnili konferencí EU a sport, v individuálních rozhovorech poskytli konzultace při sestavování Bílé knihy sportu. Tento soubor Evropské komise z roku 2007 řeší význam sportu v oblasti vzdělání, integrace a propagace kulturních hodnot. Jak doplňuje RUDA (2010), zabývá se také otázkami společenské role sportu, kterou je například změna prostředí vycházející ze sportovního tréninku.

Olympijské hry v Londýně 2012 byly inspirací pro vytvoření standardu systému řízení udržitelnosti události (ISO 20121). V listopadu 2013 se na 10. ročníku Konferenci sportu a životního prostředí hovoří o nutnosti integrovaného přístupu k udržitelnosti namísto vydělování environmentálních otázek jako samostatného tématu. V prosinci 2014 vychází Agenda 2020, strategický dokument budoucího směřování olympijského hnutí. Na základě jednoho z doporučení je Komise sportu a životního prostředí přejmenována na Komisi udržitelnosti a odkazu. MOV představil v říjnu 2017 Strategii udržitelnosti nastiňující konkrétní zaměření vycházející z definované strategie.

2.5.2 Orgány s environmentální kompetencí

O výstupech směrem k životnímu prostředí se rozhoduje na mnoha úrovních MOV, jak je vidět na Obrázku 3.

Obrázek 3: Zjednodušená struktura MOV (vlastní tvorba dle MOV, 2017g)

Prvním filtrem je přijetí do MOV, dále je podstatné zaměření zastávané pozice nebo úřadu. Svěřené pravomoci jednotlivých orgánů pak hrají významnou roli při uplatňování zásad a prosazování iniciativ v rámci environmentální politiky. Proto jsou dále přiblíženy jednotlivé substruktury.

Volební komise členů MOV podléhá vedení Generálního ředitele a realizuje náborový proces nových členů MOV. Musí sestávat alespoň z jednoho zástupce Komise sportovců a jednoho zástupce Etické komise. Předseda komise nejprve s Prezidentem selektuje zájemce, užší seznam je poté předložen komisi. Orgán usiluje o složení Shromáždění, kde budou zastoupeny různé znalosti a dovednosti s důrazem na genderovou vyváženost a geografickou rovnoměrnost. Jsou vypracovány profily kandidátů, shromážděny poznatky a verifikovány uvedené informace. Po přezkoumání podrobností je Výkonnému výboru doručen soupis doporučených jmen. Výkonný výbor schvaluje konečný seznam, ze kterého následně Shromáždění volí budoucí členy.

Komise Olympijské solidarity je odpovědná od roku 1961 za správu podílu vysílacích práv olympijských her náležícím Národním olympijským výborům. Prostřednictvím tří fondů (světové programy, kontinentální programy a subvence účasti na olympijských hrách) přerozděluje prostředky národním subjektům. Zaměření uvedených programů se týká rozvoje sportovců, přípravy trenérů a administrativních pracovníků a propagace olympijských hodnot. Právě v propagaci olympijských hodnot, pro kterou bylo na období 2017-2020 vyčleněno 20 milionů USD je zahrnuta udržitelnost sportu (MOV, 2017f). Tou se rozumí pomoc Národním olympijským výborům s implementací principů udržitelnosti do interních praktik a pracovních metod tak, aby byl vytvořen příklad v rámci sportovní komunity. Jedná se o sbližování s centrálními dokumenty, užití případových studií a dalších dostupných materiálů. Komise Olympijské solidarity rozhoduje o zacílení aktivit instituce, schvaluje programy a rozpočty, kontroluje implementaci přijatých plánů. Představitelé orgánu zajišťují provozní aspekty spravované agendy a spolupracují s pěti kontinentálními asociacemi

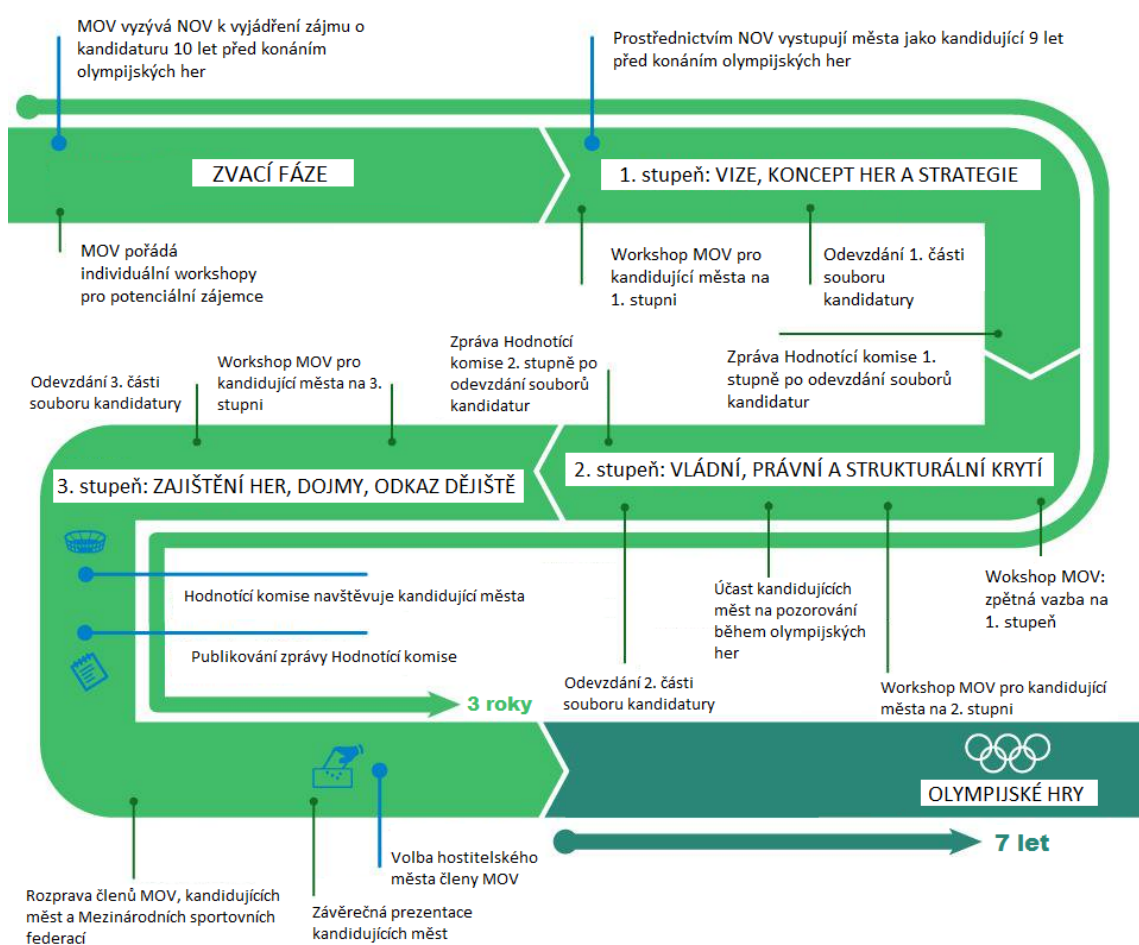
Komise udržitelnosti a odkazu představuje poradní orgán působící směrem k vyváženým rozhodnutím, které maximalizují přínosy, minimalizují negativní dopady a podněcují pozitivní změnu v sociální, ekonomické a environmentální sféře. Poskytuje konstruktivní přehled strategie udržitelnosti MOV, usiluje o maximalizaci odkazu olympijských her a spravuje klíčová rizika udržitelnosti spojené s hrami. Jedním z nástrojů rozvoje a propagace udržitelnosti napříč olympijským hnutím jsou regionální semináře o sportu a životním prostředí pořádané od roku 1997. Touto cestou je zvyšováno povědomí o možnostech sportu jako nástroje udržitelného rozvoje.

Hodnotící komise postupuje v souladu s Olympijskou chartou, ustavuje ji Prezident, posuzuje přihlášky kandidujících měst na jednotlivé olympijské hry. Komise zpravuje Shromáždění, Výkonný výbor a Prezidenta o všech náležitostech projektů kandidujících měst. Jedná se o dvě průběžné zprávy pro Výkonný výbor a posouzení příležitostí a rizik určené všem členům MOV. Národní příslušníci kandidujícího města nemohou být členy konkrétní Hodnotící komise. Představitelé orgánu osobně navštěvují zamýšlená místa konání akce, analyzují dokumenty a platnost stvrzených záruk kandidátů. Sestavená zpráva zdůrazňuje možnosti a výzvy jednotlivých měst se zaměřením na udržitelnost, odkaz a prožitek sportovců. Komise předkládá stručný výtah z vyslovených závěrů na rozpravě členů MOV, jež se koná před Zasedáním rozhodujícím o volbě hostitelského města.

Volba hostitelského města pro pořádání olympijských her může mít v konečném důsledku výrazný vliv na environmentální dopad nejen na danou lokalitu, ale i pořadající zemi jako takovou.

2.6 Volby hostitelského města olympijských her

Současný proces olympijské kandidatury je formulován v Olympijské Agendě 2020 potvrzené Shromážděním MOV v prosinci 2014. Procedura zahrnuje několik fází, jež vychází z Olympijské charty. Jde o postupné kroky, v nichž se status města mění z polohy přihlášený, přes kandidující až ve vybraných případech hostitelský.

Obrázek 4: Proces volby hostitelského města (upraveno dle MOV, 2014a)

Na Obrázku 4 je schematicky znázorněn aktuální postup volby organizátora a pořadatele olympijských her. Budoucí hostitelské (olympijské) město musí podstoupit cestu začínající již 10 let před samotnou zvažovanou sportovní akcí. V průběhu procesu mají oficiální zájemci bezplatně k dispozici expertní skupinu pro vytvoření uznatelného projektu.

Zvací fáze je období vytvářející pevné základy nadcházejícího dění. MOV hostí v Lausanne města zajímající se o pořádání her, iniciuje debatu nad počátečním záměrem a usiluje o pochopení principu her. Orientační program vždy předchází oficiálnímu stvrzení kandidatury.

Města, která potvrdila rozhodnutí ucházet se o olympijské hry, vstupují do oficiálního procesu kandidatury. Toto dvouleté období vrcholí volbou hostitelského města na Shromáždění MOV. Kandidující města předkládají ve třech fázích materiály dokumentující rozpracovaný záměr. Na základě informací pracovní skupiny Hodnotící komise schvaluje Výkonný výbor MOV postup města na další úroveň výběrového procesu.

1. stupeň: VIZE, KONCEPT HER A STRATEGIE - MOV vstupuje do dialogu s kandidujícími městy prostřednictvím video konference, kde jsou poskytnuty důležité procedurální informace zaručující porozumění procesu olympijské kandidatury. Individuální workshopy realizované posléze usnadňují reflexi dlouhodobých rozvojových plánů.

Výsledkem tohoto úseku je ucelený plán celkového konceptu akce. Města navazují vztahy s národními představiteli, zajišťují podporu ze strany významných činitelů i široké veřejnosti. Výkonný výbor vychází z poznatků pracovní skupiny Hodnotící komise a pojmenovává konkrétní záležitosti, které je v budoucnu třeba ošetřit a přehodnotit.

2. stupeň: VLÁDNÍ, PRÁVNÍ A STRUKTURÁLNÍ KRYTÍ - tato fáze zajišťuje, že města disponují potřebnými právními a finančními mechanismy využitelnými pro realizaci her. Pracovní skupina Hodnotící komise se zaměřuje na přehled uvedených vládních struktur, právní aspekty a politickou i veřejnou podporu projektu tak, aby se určily výzvy a příležitosti související se záměrem. MOV hostí workshopy zabývající se řešenou problematikou. Na těchto setkáních jsou rovněž předávány poznatky související s plánem odevzdaným v předchozím stádiu.

Pozorovací program olympijských her realizovaný na 2. stupni výběrového procesu je klíčový nástroj přenosu znalostí. Města se účastní fóra za přítomnosti MOV, předešlých hostitelským měst, současného Organizačního výboru. Pracovní skupina Hodnotící komise analyzuje druhou část odevzdaného souboru kandidatury a poskytuje aktuální informace Výkonnému výboru. Zde je ohlášen postup do třetí, závěrečné fáze.

3. stupeň: ZAJIŠTĚNÍ HER, DOJMY A ODKAZ DĚJIŠTĚ - v tomto kroku je zkoumán způsob realizace her a zabezpečení udržitelného odkazu. Pozornost je soustředěna na přehled operací související s olympijskými hrami ovlivňující pravděpodobnost úspěšné realizace. Kandidující města završují odevzdáním třetí části souboru kompletní projektovou dokumentaci. Hodnotící komise pracuje s předloženými podklady na společném zasedání a zpracovává příslušnou analýzu jednotlivých měst. Závěry nálezu komise jsou publikovány ve zprávě Hodnotící komise, která zdůrazňuje příležitosti a výzvy jednotlivých kandidatur. Zpráva, která je dostupná všem členům MOV, hraje významnou roli při volbě hostitelského města.

Na rozpravě objasňují města členům MOV a mezinárodním federacím své záměry, setkání nabízí prostor pro dotazy a hodnocení technických aspektů jednotlivých kandidatur. Před rozhodnutím prezentují kandidáti výstupy Shromáždění MOV, které následně v tajném hlasování vybírá hostitelské město. Každý člen má jeden hlas, výsledek určí systém jediného vítěze, který musí postupně získat vyšší celkový počet hlasů než ostatní.

2.7 Ekologická hlediska posuzování olympijských her

Obecně platí, že na všechny činnosti vnějšího světa může být nahlíženo dvojitým způsobem. Jak vysvětluje LENSKYJ (1998), zelená barva, obvykle znázorňující přírodu, má dva odstíny. Světlý tón představuje přístupy, které se snaží kompenzovat poškození dodatečnými akcemi. Temné zbarvení chrání nedozírnou hodnotu životního prostředí před veškerým narušení politickými nebo ekonomickými systémy.

Radikálnější stanovisko má LOLAND (2006), který tvrdí, že pokud by byla zohledněna spotřeba energie a znečištění, neměly by se olympijské hry vůbec konat. Do výčtu efektů sportovní akce je nutné zahrnout také pozitivní přínosy.

LAWSON (2005) mezi kladné vlivy sportu a pohybových aktivit na lidský život řadí podnícení zdraví, prevenci sociálního vyloučení a izolace, rozvoj lidského kapitálu, sociální sítě, posilování prvků demokracie a budování občanské společnosti. Podstatou činnosti je hledání řešení maximalizující kvalitu života na Zemi bez toho, aby byly přehlíženy významné komponenty stavu, o nějž je usilováno.

3 Cíle a úkoly práce

Hlavní cíl této práce je určit skutečný význam životního prostředí v aktivitách Mezinárodního olympijského výboru, především při zajištění olympijských her.

Ústředním záměrem je prostřednictvím analýzy směrodatných dokumentů zachytit rozsah formálního postoje instituce, popsat konkrétní způsoby aplikace zásad a demonstrovat jejich reálnou účinnost.

Dalším výstupem je objasnění příčin odchýlení praktické a teoretické roviny s identifikací zásadních nedostatků dosavadního vývoje.

Dílní úkoly:

- Studium sekundárních zdrojů týkajících se dané problematiky
- Souhrn specifík výskytu zkoumaného jevu
- Určení významných, tematických okruhů
- Sestavení scénáře polostrukturovaného rozhovoru
- Realizace kvalitativního dotazování vybraných respondentů, sběr dat
- Vyhodnocení získaných informací z výzkumu
- Zpracování zásadních okolností
- Vypracování souhrnného výstupu, rozbor vybraných faktorů

V souvislosti se stanovenými cíli je třeba konstatovat, že záměry jsou vztaženy především k empirické části práce, zatímco teoretický východiska vychází primárně z analýzy písemných dokumentů obecné povahy.

4 Metodika práce

Následující kapitola představí model zpracování zvolené problematiky. Vědecká činnost soustředěná na MOV a jeho působení na poli životního prostředí je empirickým exploračním výzkumem. Motivem činnosti je vypátrání širších souvislostí sledovaného tématu.

Jak dodává REICHEL (2009), operace s konkrétními údaji o jevech sociální skutečnosti umožní zkoumání podstaty jistého problému.

Předložená práce vychází z primárních i sekundárních zdrojů, což obohacuje obecně prezentovaná data doposud nezachyceným obsahem. Díky této poznatkové základně bude možné zohlednit tendence na úrovni instituce i subjektivní postoje konkrétních aktérů.

Vzhledem k tomu, že základ vlastní praktické části tvoří studium dokumentů doplněné o rozhovory, jedná se o kvalitativní výzkum.

V souladu s definicí DISMANA (2000) jde o stanovení významu sdělovaných informací, zkoumaný fenomén bude pochopen na základě podrobné analýzy. Finální výstup objasní, jak kompetentní představitelé MOV klíčové pojmy chápou, jak v duchu svého přesvědčení jednají a co jsou projevy takto orientovaného chování.

4.1 Plán výzkumu

Ke kvalitativnímu výzkumu věnovanému uplatňovaným praktikám a okolnostem na úrovni olympijských her bylo přistoupeno formou případové studie, která zachycuje objekt v plné hloubce poznání. Dle JEŘÁBK (1992) jsou prostřednictvím tohoto nástroje odhaleny faktory ovlivňující dynamiku případu. Vzhledem k tomu, že ve středu badatelského zájmu leží Mezinárodní olympijský výbor, jedná se o studii organizace. Obdobná strategie umožní konkretizovat atmosféru, v níž byla přijata rozhodnutí a osvětlit pozadí učiněných kroků.

Výzkumný postup se odvíjel od stanovených zásad vypracování. Rozbor dokumentů Mezinárodního olympijského výboru a studium současné literatury přinesly ucelený přehled již publikovaných děl. Na základě těchto poznatků získal badatel vhled do významných oblastí realizovaných analýz, čímž bylo preventivně ošetřeno chybné

profilování dalšího postupu. Teoretická znalost byla výchozím postojem následných řízených rozhovorů s představiteli instituce, v nichž byl kladen důraz na korekci předpokladů. Nově definované oblasti byly podrobně zkoumány v kontextu dobových realit. Shromáždění relevantních podkladů umožnilo zachytit fenomén v jeho jedinečnosti a úplnosti. Další rozkrývání souvisejících nuancí přispělo k formulování vlastních závěrů.

4.1.1 Výzkumný vzorek

Záměrný výběr respondentů vyplynul z výzkumné úlohy usilující o zajištění materiálů objasňujících podrobnosti fungování příslušných orgánů olympijského hnutí. Autorem stanovený vhodný profil dotazovaných podminil selekci oborovou specializací a osobní zkušeností s činností organizace. Vymezená kritéria vedla aktivní vyhledávání adekvátních jedinců. GAVORA (2000) tvrdí, že je tímto způsobem možné zajistit žádoucí povahu získaných dat.

Práce využívá principů graduální konstrukce vzorku, což je dle HENDLA (2008) způsob, kdy není vzorek vytvořen v jednom místě, nýbrž je v souladu s cirkulární logikou v průběhu sběru dat a jejich analýzy stále rozšiřován a redefinován. Roli úvodního informátora sehrál PhDr. František Kolář, Csc., díky němuž bylo úsilí zaměřeno vhodným směrem. Obsah primární výpovědi upozornil na další subjekty a aktivoval výzkumný proces. MIOVSKÝ (2003) nazývá tento postup metodou sněhové koule, protože jsou na základě osobního doporučení nabalováni další jedinci, s nimiž je představitelem reference zprostředkován kontakt.

K ukončení výběrového procesu došlo v okamžiku teoretické saturace, jejímž znakem je opakovaná nominace týchž jmen. ŠVARŤÍČEK a ŠEĐOVÁ (2007) definují tento moment jako situaci, kdy výzkumník disponuje rozvinutým vhledem do problematiky a nelze předpokládat, že další případy přinesou posun ve vědění.

4.1.2 Účastníci výzkumu

- **PhDr. František Kolář, Csc**

Vysokoškolský pedagog působící na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Přednášející historie tělesné kultury a dějin olympijského hnutí. Historik sportu zaměřující se kromě jiného na dějiny sportu a dějiny mezinárodního a českého olympijského hnutí. Autor podílející se na přípravě několika publikací mapujících

dějiny českého olympijského hnutí. Místopředseda ČOV pro olympismus v období 2012-2016. Vedoucí představitel Olympijského studijního a informačního centra. Člen České olympijské akademie. Příslušník Comité International Pierre de Coubertin a International society of Olympic Historians.

- **Prof.Ing. Jaroslav Pollert, DrSc.**

Ředitel Vodohospodářského experimentálního centra Fakulty stavební ČVUT. Nositel Medaile za zásluhy I. Stupně o stát v oblasti vědy. Bývalý trojnásobný mistr světa ve vodním slalomu. Nejprve řádný, později čestný předseda Českého svazu kanoistů. Člen Mezinárodní kanoistické federace, viceprezident Evropské kanoistické asociace. Autor návrhů umělých drah pro vodní slalom na olympijských hrách v Rio de Janeiro 2016 a Tokiu 2020. Člen výkonného výboru ČOV, od roku 2007 předseda komise ČOV Sport a životní prostředí. Držitel ceny MOV „Sport a trvale udržitelný rozvoj“ pro rok 2012.

- **Doc. PhDr. František Dvořák, CSc.**

Bývalý reprezentant Československa v běhu na lyžích a orientačním běhu. Pedagogický pracovník na UK FTVS s působením více než 30 let. Člen Výkonného výboru MOV, místopředseda ČOV pro sport v období 1996-2012. Šéf české olympijské mise na sedmi olympijských hrách. Řádný, později čestný předseda České asociace univerzitního sportu. Držitel čestného členství Českého klubu olympioniků

Autor také kontaktoval s žádostí o konzultaci organizaci Greenpeace Česká republika. Subjekt se odmítl k tématu vyjádřit s odvoláním na chybějící expertní studii, která poskytované informace zpravidla podkládá. Řešitel rovněž oslovil představitele ČOV, Martina Doktora a Petra Graclíka, jejichž časové preference znemožnily osobní setkání v průběhu tvorby práce.

Uskutečněné rozhovory umožnily nahlížet problematiku z různých úhlů. Díky charakteristice dotazovaných byl zohledněn historický kontext problematiky (Kolář), shromážděny podrobnosti realizace světových sportovních akcí (Pollert) a zajištěn postoj opakovaného účastníka (Dvořák).

4.1.3 Sběr dat

Vybraní účastníci výzkumu byli osloveni s žádostí o konzultaci prostřednictvím mobilního telefonu případně elektronické pošty. Díky dostatečnému časovému

předstihu mohla být volba času i místa setkání určena protistranou. Samotné osobní schůzce předcházelo sdělení představující výzkumný záměr a nástin diskutovaných témat. Všichni zúčastnění svolili k využití diktafonu. Rozhovory realizované v období květen-srpen 2018 trvaly 30-70 minut. Záznam jednání byl respondentovi zaslán k autorizaci, další práce s daty byla závislá na souhlasu řečníka.

Hlavním nástrojem získávání dat z terénu bylo potřebám práce přizpůsobené dotazování. Vzhledem k tomu, že řešitel měl díky předchozí rešerši hrubou představu o určujících aktivitách MOV, jednalo se o debatu na dané téma. Rozhovor, slovy HENDLA (2008) metodicky vedené interview usilující o diagnostiku problematiky na základě kladení otázek a získávání odpovědí, byl vhodnou formou obohacení dosavadního přehledu.

Vedle zisku jinak nedostupných faktických informací usiloval tazatel (autor předložené práce) o zachycení postojů, které respondenti zastávali vůči zkoumané problematice. Vnitřní přesvědčení podalo svědectví o účinnosti centrálních směrnic olympijského hnutí. Hloubkový rozhovor podněcoval k volnému vyprávění, v němž byly váha a význam přiřazovány tématům bezděčně, díky čemuž došlo k předání detailů o sledovaném jevu. Rozpravy byly orientovány na předem sestavené tematické bloky, pročež lze kostru polostrukturovaných dialogů považovat za formát, který NIELSEN (2008) nazývá rozhovor podle návodu. Lze evidovat dva základní typy užitých otevřených otázek. PATTON (2002) vysvětluje, že pomocí otázek týkajících se názorů můžeme sledovat nazírání dané problematiky jednotlivci, zatímco dotazy zabývající se vnímáním vysvětlí, co dotyčný viděl nebo slyšel.

4.1.4 Zpracování a analýza dat

Po ukončení sběru dat byla hlasová nahrávka převedena na textový záznam. Tvorba transkriptu se řídila pravidly přepisu rozhovoru dle Hanse Joachima Schrödera (ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA, 2017), výsledek vznikl doslovným zachycením výpovědi obsahující hovorové výrazy. Autentická povaha získaných dat nebyla narušena dodatečnou korekcí spisovného jazyka ani opravováním chyb. Přímý literární opis umožnil sledovat intenzitu reakcí a emocionální odezvy vyvolané probíranými tématy, tedy projevy indikující skutečný stav environmentálních záležitostí v životě a praxi dotazované osoby.

WILDEMUTH (2009) vidí v neupravených souborech přepisů optimální formát představující základ pro další analýzu.

V následující fázi byla sdělení podrobena rozboru zaměřenému na reálně uplatňované postupy a principy členů olympijského hnutí. Dodatečné informace z jiných perspektiv vedly ke kritickému hodnocení původních očekávání autora. Takto vzešlý průnik předpokladů a reality zdůraznil oblasti, jimiž se je třeba v rámci šetření vztahu životního prostředí a olympijských her dále věnovat.

Provázáním primárních a sekundárních dat bylo možné nalézat odpovědi výzkumného snažení, především objasňovat účinnost strategických dokumentů MOV a jejich prolínání na nižší organizační úrovni. Skrz opakované výskyty specifických případů mohl výzkumník hledat vysvětlení sledovaných jevů. Veškeré aktivity měly za cíl pochopit a popsat rozhodující zákonitosti dopadu olympijských her na okolí.

4.1.5 Výzkumná zpráva

Finálním krokem bylo komponování vícestupňového výstupu. Konfrontace zjištěných poznatků s platnými teoriemi završuje vlastní výzkum ve třech částech.

Nejprve je na základě platných dokumentů sestaven rámec, v němž se odehrávají aktivity související s životním prostředím. Pozornost je soustředěna na procesy, prostřednictvím kterých orgány MOV formulují cíle na environmentálním poli. Práce zkoumá vymahatelnost takových opatření a nástroje vynucující stanovené zásady.

Následně jsou v souhrnném textu uvedeny vybrané okolnosti olympijských her uskutečněných ve 21. století s cílem demonstrovat reálné nakládání s tématem životního prostředí během zajištění akce. Poslední část podložená citacemi respondentů pojmenovává v souladu s obsahem rozhovorů problémy stávajícího systému a analyzuje jeho nedostatky.

5 Výsledky a jejich diskuse

Jak již bylo uvedeno, výsledky předložené práce jsou dále prezentovány formou víceúrovňového výstupu.

5.1 Institucionální podloží environmentálních záležitostí

Přesto, že olympijské hnutí tvoří významnou součást světového sportovního dění více než 100 let, snaha nalézat řešení otázek jeho vlivu na životní prostředí je záležitostí posledních třech desetiletí.

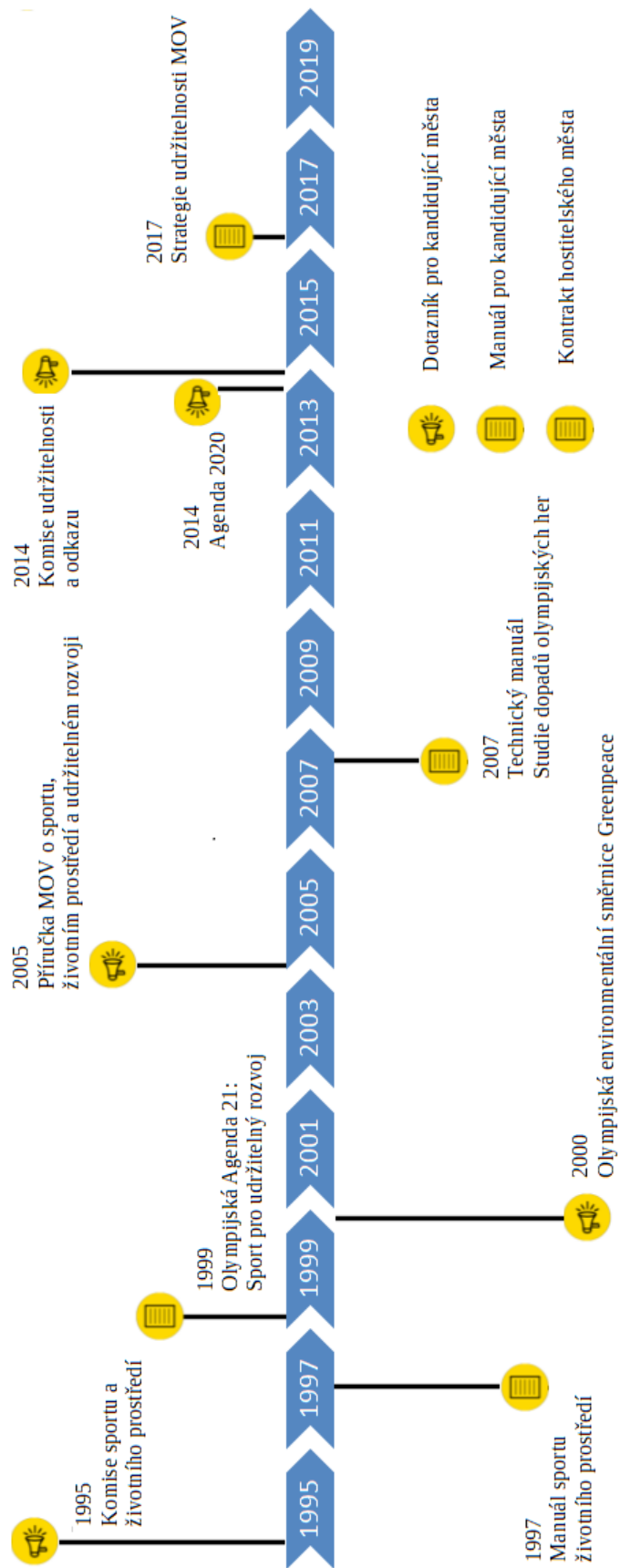
MOV, subjekt po celou dobu právně způsobilý ke stanovení podmínek průběhu olympijských her, formuloval environmentální politiku v několika fázích. Před zahájením této iniciativy byla odpovědnost za prostředí přenechána jednotlivým organizačním výborům, aniž by existovaly konkrétní směrnice.

Současné olympijské výstupy jsou výsledkem doporučení a opatření, jejichž podoba se vyvíjela postupně. Povaha určujících dokumentů a sdělovaný obsah jsou výchozími body uplatňované praxe.

Souhrnné zachycení výzev a požadavků na konci této kapitoly umožní sestavit ucelený rámec, v němž příslušné subjekty operují. V dílčích kapitolách jsou informace čerpány vždy jen z příslušného zdroje, pokud není uvedeno jinak.

Obrázek 5 zachycuje formování rámce vztahu olympijských aktivit k životnímu prostředí v čase. Obsahová analýza jednotlivých dokumentů umožnila vytvoření vlastní chronologické řady. Pro další postup je zásadní status konkrétního výstupu.

Z dostupné literatury je patrné, že míra směřovatnosti a účinnosti formulovaných zásad je odvislá od povahy jednotlivých publikací.

Obrázek 5 Vývoj institucionálního podloží environmentálních opatření (vlastní tvorba)

Obrázek 5 odlišuje výzkumem zaznamenané dva typy publikací.

Teoretické soubory představující způsoby optimalizace soužití sportovní komunity s přírodou nabízí zainteresovaným stranám znalostní podněty k dosažení žádoucího stavu. Dobrovolná povaha obdobných výzev, apelů a doporučení je v konečném důsledku pouze předzvěst konkrétních počinů. Na časové ose jsou všechny tyto události znázorněny symbolem megafonu také proto, že především pojmenovávají principy adekvátního přístupu.

Milníky evidované s ikonou dokumentu naopak ovlivňují uplatňovanou praxi, neboť svým obsahem přesahují do reality na základě vyžadovaných postupů a sledovaných řešení.

V zájmu pochopení zkoumaného fenoménu je nezbytné rozlišovat povinnosti od příležitostí, protože tak jsou identifikovány determinanty správy olympijských her.

5.1.1 Komise sportu a životního prostředí

Zimní olympijské hry v Lillehammeru 1994 uspěly ve snaze nabídnout světu příkladné pojetí přátelského přístupu k přírodě. Norskými pořadateli uplatňované zásady a principy byly předmětem zájmu MOV, který usiloval o jejich trvalé začlenění do nadcházejících aktivit. Zakládajícími členy Komise sportu a životního prostředí se tak v prosinci 1995 stali představitelé organizačního výboru her v Lillehammeru Gerhard Heiberg a Olav Myrholt (KRIEGER, 2018). Nositelé znalostního podloží sehráli významnou roli při přemostění jednorázové události a institucionálních praktik.

Komise bezprostředně po svém vzniku sestavuje seznam usměrňující aktivity související se sportem a životním prostředím. Mezi priority je zařazeno rozšíření zájmu o problematiku napříč olympijským hnutím. Orgán si klade za cíl stanovit směrnice a minimální požadavky pro sportovní infrastrukturu, plánování a výstavbu. Prohloubení poznání má být dosaženo prostřednictvím konferencí a seminářů, oficiální vzdělávací materiály jsou vytvářeny ve snaze přispět k tvorbě ekologických postupů na nižších úrovních. Sportovci jsou rozpoznáni jako ambasadoři životního prostředí. Uskupení počítá s mediální podporou při budování veřejné podpory spravovaných záležitostí.

Na 105. Valném shromáždění MOV, jehož dějištěm byla v roce 1996 Atlanta, přednáší plénu zástupci Komise sportu a životního prostředí devět návrhů (LA FOUNDATION, 2000):

1. Změna v Olympijské chartě. Odstranění formulace „obecně“ v odpovědnosti MOV za celé olympijské hnutí a environmentální otázky. Bylo navrženo,

aby MOV konkrétně podněcovala všechny aktéry k projevu zájmu o environmentální záležitosti.

2. Expanze životního prostředí na národní úrovni tak, aby všechny sportovní soutěže mohly přispívat k posílení pozice životního prostředí. Toho mělo být docíleno založením národních environmentálních komisí v rámci NOV. MOV mělo podporovat takovéto iniciativy.
3. Tvorba a rozvoj vzdělávacích materiálů. Komise konkrétně navrhla rychlé založení internetových stránek obsahujících informace o životním prostředí, příručku pro vědecké pracovníky a dodatečné digitální zdroje.
4. Navazování spolupráce zajišťující podporu.
5. Rozvoj směrnic a příručky pro organizační výbory sportovních akcí. Tyto měly obsahovat informace k výběrovému procesu měst, výstavbě sportovních zařízení a infrastruktury a vytvoření Olympijské agendy 21 odkazující na Agendu 21 OSN.
6. Zapojení olympijských sportovců do šíření informací o životním prostředí. MOV a NOV měly sportovce vybírat.
7. Pořádání seminářů zabývajících se vztahem sportu a životního prostředí každé dva roky. Komise připravila první událost v Asii v roce 1996. Navíc, MOV měl přijmout vedoucí roli při organizování Světové konference sportu a životního prostředí.
8. Založení centrální informační sítě zabezpečující environmentální témata olympijského hnutí
9. Rozvoj mediálního pokrytí v zájmu zvýšení pozornosti věnované environmentálním aspektům.

Zasedání MOV o rok později revidovalo aplikaci předestřených záměrů. Stvrzení druhé světové konference sportu a životního prostředí v Kuvajtu 1997 a úspěšná organizace „Dne úklidu“, jehož se zúčastnilo 22 NOV, byly hlavní důvody, proč byla činnost Komise sportu a životního prostředí shledána zdařilou. Na druhou stranu, nebyly předloženy důkazy o spolupráci s reprezentačními sportovci v rámci podpůrných kampaní. Sbor zamítl transformaci charty (LA FOUNDATION, 2000). Historickým mezníkem se stala publikace první příručky sportu a životního prostředí.

5.1.2 Manuál sportu a životního prostředí

Tento dokument z roku 1997 nabízí nástroje pro identifikaci problematických oblastí, stanovení priorit a nalézání vhodné odezvy na záležitosti vyplývající ze vztahu sportu a životního prostředí (MOV, 1997). Manuál představuje základní environmentální doporučení pro všechny úrovně lidského společenství, od mezinárodních uskupení po jednotlivce. Text nabádá k přehodnocení přístupu a chování v roli obyvatele, sportovce, trenéra, diváka a pořadatele. Dochází k rozlišení preventivních a nápravných opatření díky objasnění principů předcházení a kompenzace.

Provázáním obecných environmentálních rizik s konkrétními příklady náležitostí sportovní události jsou demonstrovány oblasti, které je nutné brát v úvahu při procesech plánování a realizace. Vedle zdůraznění hrozby znečištění je například rovněž uvedeno, že při zajištění stravování je žádoucí minimalizovat množství obalového materiálu.

Autoři sestavili specifická doporučení pro významné akce i konkrétní podněty pro olympijské hry. Zde je možné najít původ zájmu MOV o pochopení záměru kandidujícího města. Později tak jsou sledovány hlavně:

- geografická charakteristika
- meteorologické podmínky
- orgány veřejné správy
- systémy řízení životního prostředí
- výstavba
- rozvojové projekty

Manuál sportu a životního prostředí poskytuje metodologii pro zpracování Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessments, EIA) v oblasti sportu. Proces, jehož výstupy mají sice pouze doporučující charakter, je však povinnou součástí všech projektů s potenciálními dopady na veřejné zdraví. Tým pověřených specialistů zpracovává se souhlasem kompetentní autority přesnou předpověď efektů projektu. Strategická EIA posuzuje alternativy a indikuje výběr místa konání bez způsobených nezvratných přírodních změn. Detailní EIA je vypracována pro zvolenou lokalitu. Řeší podrobnosti staveb a navrhuje akce předcházející či snižující dopady infrastruktury.

5.1.3 Olympijská Agenda 21: Sport pro udržitelný rozvoj

Třetí světová konference sportu a životního prostředí v Rio de Janeiro dala v říjnu roku 1999 vzniknout významným konceptům. Účastníci došli k závěru, že udržitelný rozvoj je rovněž odpovědností MOV, protože univerzálnost sportu umožňuje olympijskému hnutí zastat aktivní úlohu při nastolování nových pořádků. Během setkání je představen pracovní dokument, jehož modifikace má usnadnit pokusy o příspěvek k blahu budoucích generací. (MOV, 1999)

Závěrečná deklarace o sportu a životním prostředí vnímá Olympijskou Agendu 21 jako uspořádání aktivit přispívající k udržitelnému rozvoji. Vyzývá příslušníky olympijského hnutí k aktivnímu zapojení, implementace zásad na úrovni organizací je žádoucí. Ústřední role v environmentálním dění připadá Komisi sportu a životního prostředí, úloha sportovců počítá s rozšiřováním obecného povědomí.

Olympijská Agenda 21 nastiňuje cestu k dosažení cílené udržitelnosti prostřednictvím zajištění tří oblastí:

1. zlepšení socioekonomických podmínek
2. zachování životního prostředí
3. přírodních zdrojů a zvýraznění role členů

Program vychází z předpokladu, že rozvoj je přínosný, pokud je doprovázen uspokojením materiálních a kulturních potřeb subjektů žijících v dané oblasti. Pro další postup jsou předestřeny předpoklady šetrné existence v zájmu trvalé obyvatelnosti. Dokument usiluje o posílení pozice žen a mladých lidí, cílí na integraci původního obyvatelstva do širších společenských aktivit. V zájmu kolektivního poznání je vyžadována dostupnost dat a přístup k informacím.

Požadavky Olympijské Agendy 21 byly zakomponovány do procesu výběru hostitelského města těmito povinnými položkami předkládaného projektu kandidátů:

- představení systému přírodních zdrojů, veřejné správní orgány životního prostředí a jejich odpovědnost vůči organizačnímu výboru
- zachycení místní situace s ohledem na stav životního prostředí, chráněné oblasti, kulturní památky a potencionální přírodní rizika
- předložení oficiální záruky souladu olympijských her s příslušnými předpisy,

dohodami a protokoly o územním plánování, výstavbě a ochraně životního prostředí

- potvrzení o provedení studie dopadů všech zařízení a staveb
- vypracování ekologického akčního plánu pro hry
- popis projektů v oblasti životního prostředí, prezentace záměru užití šetrných technologií

5.1.4 Olympijské environmentální směrnice Greenpeace

První doložená kandidatura, jejíž součástí bylo ucelené zpracování problematiky životního prostředí, je připisována zástupcům Sydney v rámci procesu výběru hostitelského města olympijských her v roce 2000. Australský sportovní svátek na přelomu tisíciletí dostal přídomek „zelený“ také díky tomu, že byl připravován v úzké spolupráci s nevládními organizacemi. (GREENPEACE, 2000).

Ve snaze podpořit tendenci obracející pozornost k přírodě publikují Greenpeace v srpnu 2000 seznam opatření, která byla shledána jako zásadní pro postup v souladu s životním prostředím jako třetím pilířem olympismu. Přesto, že je text zamýšlen jako podklad pro vznik formálních pravidel, jejichž obsah by kladl na všechny další pořadatele olympijských her nediskutované požadavky, ucelený přehled čítající 34 směrnic plní roli doplňující odborné opory. Záměry dosud nebyly podepřeny mezinárodním právním systémem, stejně jako nejsou uvalovány sankce v případě rozporu.

Pro klasifikaci environmentálně udržitelných projektů byly stanoveny konkrétní dopady rozhodující o přidělení takového označení. Přípravné období je vedeno zásadou předběžné opatrnosti a preventivním ošetřením nežádoucích aspektů. Pro práci s relevantními konsekvencemi je doporučen holistický přístup pokrývající co nejširší rádius. Klíčovým atributem environmentálních cílů je jejich měřitelnost. Specialisté definovali preferované vlastnosti užitých olympijských materiálů a produktů. Vlastní pasáž je věnována zachycení šíře životní fáze. Přesah vybraných elementů je třeba podchytit během návrhu technologie, výrobě a výběru surovin, montáži, spotřebitelském použití i řízení po konci životnosti.

5.1.5 Příručka MOV o sportu, životním prostředí a udržitelném rozvoji

Kompetentní představitelé MOV si od počátku uvědomovali teoretickou povahu Olympijské Agendy 21. V roce 2005 tak byl představen dokument transformující předešlá doporučení do konkrétních plánů a programů. Všem angažovaným členům olympijského hnutí byla poskytnuta metodologie a praktické nástroje zpracované do pěti kapitol (MOV, 2005). Shrnutí dosavadního poznání životního prostředí bylo pádným argumentem pro změny, které nesnesou odkladu.

Čtvrtá část uvedené publikace nabízí rozbor charakteristických znaků jednotlivých olympijských sportů. Analýza dopadů konkrétních odvětví umožnila stanovit vhodné profily sportovišť, včetně sestavení praktických řešení a typů. Text se zabývá nežádoucími dopady obecné sportovní činnosti, stejně jako upřesňuje její globální perspektivu.

Významným přínosem příručky je zveřejnění nového souboru hodnotících ukazatelů environmentálního dopadu události. Nástroj, jehož plné užití se nikdy nestalo součástí uplatňované celospolečenské praxe, zohledňuje následující proměnné:

- průměrná přepravní vzdálenost diváka/účastníka akce
- podíl diváků, kteří se dopravili na akci pěšky/na kole/ prostřednictvím veřejné dopravy
- celková spotřeba energie akce
- průměrná spotřeba diváka/účastníka akce
- celkový objem odpadu generovaný jedním divákem/účastníkem
- výměra půdy vyžadující regeneraci, revitalizaci

5.1.6 Technický manuál Studie olympijských dopadů

Jak již bylo uvedeno, Studie dopadů olympijských her (Olympic Games Impact Study, OGI) byla vyvinuta na půdě MOV k objektivnímu měření a přiřazení atributů potenciálním efektům olympijských her na hostitelské město, region, stát, místní prostředí a obyvatele. Prvotní konspekt figuroval v roce 2003 pod označením Studie globálních dopadů olympijských her (Olympic Games Global Impact Study, OGGI). Série diskuzí a úprav spolu s poznatkem o zavádějícím přívlastku globální vyústily

v sestavení Technického manuálu, který v červnu roku 2007 předkládá postupy, jimiž lze mapovat dění související s olympijskými hrami (MOV, 2007). Rozbor realizovaný ve čtyřech etapách je soustředěn na ekonomické, sociokulturní a environmentální ukazatele. Manuálem stanovené položky čítají 20 povinných a 14 nepovinných témat. Všechny kategorie jsou vymezeny příslušnou oblastí, typem (kontext/událost), frekvencí měření, geografickým zaměřením, definicí, záměrem, výpočetní metodou, měrnou jednotkou a měrnými postupy.

Tabulka 1: Přehled povinných ukazatelů studie OGI s doplněním jejich specifikace (vlastní tvorba dle MOV, 2007)

Povinné environmentální ukazatele studie OGI	
ukazatel	předměty sledovaných hodnot závazných indikátorů
Kvalita vody	koncentrace fekálních streptokoků, koncentrace E-coli, koncentrace dusičnanů a fosforu
Emise skleníkových plynů	oxid uhličitý, metan, oxid dusný
Kvalita ovzduší	měsíční měření hodnot polévatvého prachu
Změny ve využití půdy	zastavěná a volná plocha ve sledovaných obdobích, transformace zemědělských oblastí na obytné, způsob využití prostoru
Chráněné oblasti	přehled a popis chráněných oblastí přímo zasažených děním Olympijských her
Veřejná venkovní centra	výčet lesů, parků a otevřených prostranství
dopravní síť	rozsah silniční sítě, síť železnic a podzemní dopravy
Zpracování tuhého odpadu	sklárky, kvalifikace dle typu odpadu a oblasti, spalování odpadu, nebezpečný odpad- struktura produkce a zpracování
Emise skleníkových plynů při OH	uhlíková stopa (výstavba, organizace a sdílený dopad), vyčíslení potenciální redukce
Změny ve využití půdy vynucené OH	dočasné a trvalé změny ve využití půdy, v hektarech vyjádřené účely záboru, návrhy kompenzací
Bydlení podníčené olympijským děním	čistá obytná plocha přímo nebo nepřímo související s olympijskými hrami
Kapacita olympijských zařízení	typ zařízení, lokalita a počet sedadel
Inventura životního cyklu olympijských zařízení	množství použitého materiálu, energie užitá při výrobě a výstavbě, emise ekvivalentu CO ₂ , emise ekvivalentu dusičnanů a oxidu siřičitého
Provoz a údržba olympijských zařízení	lidská síla, provozní náklady, spotřeba energie a vody, generovaný odpad
Dopravní infrastruktura stimulovaná OH	specifikace, záměr, realizace a finanční nároky projektů
Dopady olympijské dopravy	množství a typy dopravních prostředků, počet cestujících, počet cest, celková vzdálenost, průměrný přepravní čas, celkový objem spotřebovaného paliva
Spotřeba energie OH	celková spotřeba energie dle oblastí a paliv
Produkce tuhých odpadů OH	produkce odpadů (v tunách), složení (v procentech) a konečné místo určení (v procentech)
Nová vodovodní zařízení a řešení odpadní vody	zaměření, výdaje a realizace projektů
Inventura životního cyklu OH	vstupy (energie a suroviny) a výstupy (odpadní voda, emise, tuhé odpady)

V Tabulce 1 autor práce přehledně uvádí v manuálu specifikované povinné ukazatele studie OGI. Tabulka 2 zachycuje nepovinné ukazatele.

Tabulka 2: Přehled nepovinných ukazatelů studie OGI (vlastní tvorba dle MOV, 2007)

Nepovinné environmentální ukazatele studie OGI	
Obnovitelné zdroje pitné vody	Spotřeba energie užitím
Veřejná dodávka vody	Energetická soběstačnost
Ohrožené druhy	Spotřeba nezpracovaného materiálu
Obytné oblasti	Nakládání s tuhými odpady
Denní přepravní vzdálenost	Nakládání s odpadní vodou
Silniční naplnění	Spotřeba potravin během akce
Spotřeba energie zdroji	Kvalita vnitřního ovzduší

Kategorie jsou slovně vyhodnoceny nestandardizovaným rozborem přehledu požadovaných dat. Následná interpretace nemá objektivní limity, protože nejsou stanoveny pevné normy jednotlivých ukazatelů. Závěr zprávy má podle MOV shrnout opodstatnění jednotlivých indikátorů co do relevance, intenzity dopadu a validity. Na třístupňové škále je posuzována schopnost ukazatelů informovat o působení efektů olympijských her, míra jednotlivých projevů ve sledovaném období a důvěryhodnost odvozovaných závěrů.

Pořadatelé olympijských her musí odevzdat všechny čtyři části analýzy, jejíž povaha je převážně informativní. MOV vnímá studií zajištěné poznatky jako zdroje budoucích úprav a změn v řízení olympijského hnutí. Vyhodnocení závěrů, zpětná vazba a následné pokyny směrem k budoucím informátorům jsou ve výhradní pravomoci MOV. Zpráva o stavu olympijských her v Londýně 2012 je důkazem, že přikázané indikátory je možné aktualizovat. Finální selekce ukazatelů se odvíjí od rozhodnutí hostitelského města, kroku završujícího debatu s MOV. Argument o slabém vztahu k hlavnímu městu Spojeného království umožnil organizátorům nezveřejňovat informace o olympijské dopravě, provozních nákladech sportovišť či produkci tuhých odpadů.

5.1.7 Agenda 2020

Bezpodmínečná nutnost přizpůsobit olympijské hnutí modernímu světu vedla k rozsáhlé celospolečenské konzultaci žádoucího stavu. Expertní pracovní skupiny MOV zpracovaly více než 1200 podnětů do souhrnného výstupu, který tvořil podklad pro 40 hlavních doporučení. Tato konstatování byla jednoznačně přijata na 127. Valném shromáždění MOV jako strategický plán budoucího uspořádání a počínání. Dokument schválený v prosinci 2014 jako Agenda 2020 se zaměřil na budoucnost tří bloků- mládí, kredibility a udržitelnosti (MOV, 2014b). Dětem a dospívajícím, klíčovými postavami základny výkonnostního sportu, má být poskytnut přístup ke sportovní činnosti, neboť pouze participující mají možnost profitovat ze vzdělávacích a zdravotních benefitů pohybu. Etický rozměr organizace a transparentnost byly vyhodnoceny jako prvky budující hodnověrnost, pročež je počítáno s posilujícími mechanismy.

Oblast udržitelnosti je explicitně ošetřena u těchto doporučení:

- Doporučení 4: Zahrnout udržitelnost do všech aspektů olympijských her

MOV jako garant dodržování principu všemi aspekty plánování a realizace

- rozvoj strategie udržitelnosti usměřující environmentální sféry všech úrovní projektu
- asistence organizačnímu výboru při zavádění vhodných praktik
- monitoring odkazu her

- Doporučení 5: Zahrnout udržitelnost do každodenní činnosti olympijského hnutí

a) MOV jako představitel principů udržitelnosti

- udržitelnost v běžných úkonech
- udržitelnost ve využití zboží a služeb, pořádání akcí organizace
- snížení přepravní dopad a objem takto produkovaných uhlíkových emisí
- aplikace standardů udržitelnosti na sídlo v Lausanne

b) MOV jako katalyzátor integrace udržitelnosti mezi členy olympijského hnutí

- rozvoj doporučení
- poskytování nástrojů
- zprostředkování výměny informací
- podpora implementace

5.1.8 MOV Strategie udržitelnosti

V přímém sledu událostí, které se daly do pohybu vlivem přijetí Agendy 2020, byla v roce 2017 zveřejněna Strategie udržitelnosti MOV. Jedná se o naplnění závazku plánovitého rozvoje zajišťující vztah aktivit olympijského hnutí k přírodnímu prostředí. Strategie udržitelnosti je formována třemi sférami odpovědnosti a pěti oblastmi zaměření, přičemž pro všechny definované položky byly sestaveny záměry do roku 2030 (MOV, 2017c)

Byly definovány poslání pro tři rozpoznané polohy vedoucí organizace:

- MOV jako organizace je modelem/vzorem udržitelnosti
- MOV jako vlastník olympijských her zajišťuje udržitelnost ve všech aspektech plánování a realizace akce
- MOV jako lídr olympijského hnutí inspiruje a napomáhá v rozvoji celosvětově udržitelného sportu

Ve vztahu k olympijským hrám MOV definoval čtyři cíle splnitelné již do roku 2020. V blízkém horizontu se má udržitelnost přiřadit ke strategickým tématům celého výběrového procesu kandidujících měst. Udržitelnost bude vynutitelným závazkem Kontraktu hostitelského města. Záměr počítá s posílením podpory a kontroly organizačního výboru při implementaci udržitelnosti. Inovativní udržitelná řešení olympijských her by měly být výsledkem záměrně budovaných strategických partnerství.

Orgán rovněž představil požadavky na kandidující města, organizační výbory olympijských her, hostitelská města a dodavatele. Tyto nároky jsou kladeny v oblasti infrastruktury a přirozeného prostředí, správy přírodních a technických zdrojů, mobility, pracovní síly a klimatických změn. Vzhledem k časovým nárokům procesu výběru hostitelského města olympijských her bude poprvé možné diktovat stanovené podmínky v případě zimních olympijských her v roce 2026.

5.1.9 Operace jednotlivých olympijských her

Pro zkompletování všech faktorů podílejících se na výsledné podobě sledované sportovní akce je třeba analyzovat ještě záležitosti časově nezařaditelné. Jedná se o soubory tvořící stálou součást procesu výběru hostitelského města, jejichž podoba je pro každou konkrétní událost aktualizována.

5.1.9.1 *Manuál pro kandidující města, Dotazník pro kandidující města*

Uchazeči o pořádání olympijských her odevzdávají v rámci výběrového procesu projekt kandidatury. Parametry žádosti specifikuje Dotazník pro kandidující města, který cíleně soustředí úsilí kandidujícího města na relevantní náležitosti konceptu tak, aby umožnil MOV pochopit a zhodnotit předkládaný projekt. Díky tomuto nástroji je upřesněno, jaké součásti záměru je nutné pojmenovat či popsat. Manuál popisuje způsoby, jakými mají být témata zpracována a prezentována, stejně jako předkládá časový harmonogram jednotlivých úkonů (MOV, 2010).

Jednou ze 14 povinně charakterizovaných oblastí je ochrana životního prostředí a meteorologie. Ta ukládá vypracování ekologických studií a zdůrazňuje nutnost obezřetnosti ve vybraných oblastech počínaje architekturou a konče spotřebou energie. Povaha těchto procesů je výhradně deskriptivní, v tomto duchu nejsou uplatňovány korektivy či objektivně pojmenovávány nedostatky. Pro posouzení ze strany MOV a k tomu zmocněných orgánů jsou vyžadovány následující výstupy (MOV, 2017a):

- mapa zachycující geografickou strukturu města, chráněné oblasti, památky kulturního dědictví, potenciální přírodní nebezpečí
- detailní kvalita vzduchu a pitné vody
- odpovědné veřejné autority a záruky
- zamýšlený systém environmentálního managementu realizovaný organizačním výborem
- projekty environmentálních inovací
- prolínání environmentálního zaměření na dodavatele a sponzory
- údaje o teplotě, vlhkosti, povětrnostních podmínkách a nadmořské výšce

5.1.9.2 *Kontrakt hostitelského města*

Bezprostředně po volbě hostitelského města je uzavřena smlouva mezi MOV, organizačním výborem příslušných her a vládou pořadajícího města. Tímto aktem jsou závazně stvrzeny povinnosti a kompetence jednotlivých stran. Nejnovější podoba kontraktu ošetřuje oblast udržitelnosti na obecné i praktické rovině. Pořadatelé jsou přijatými principy nuceni definovat, implementovat a komunikovat komplexní a integrovaný program udržitelnosti. Provozní požadavky jsou vyjádřeny těmito šesti body (MOV, 2018):

- Strategie udržitelnosti zohledňující všechny náležitosti olympijských her
určení specifických cílů a jejich přínosu, povinná kontrola MOV před zveřejněním
- Plány a realizace udržitelnosti
řešení záležitostí strategie udržitelnosti, povinná kontrola MOV před zveřejněním
- Správa
zřízení vhodných struktur řízení pro dohled nad plněním požadavků udržitelnosti
- Systém řízení udržitelnosti
pokrytí klíčových činností organizace v souladu s normou ISO 20121:2012
- Plán hospodaření s uhlíkem
podpora řešení s nízkými emisemi uhlíku, kompenzace emise skleníkových plynů
způsobené vlastní činností
- Zprávy o udržitelnosti
příprava a veřejná dostupnost informací realizaci strategie udržitelnosti

Vzhledem k rozsahu výsledků v kapitole 5.1 předložené práce, autor poznatky přehledně třídí a sumarizuje v Tabulce 3.

Tabulka 3: Environmentální aspekty olympijských her

V Tabulce 3 jsou uvedeny všechny položky zmíněné v doposud publikovaných materiálech MOV zabývajících se vztahem olympijských her a životního prostředí. V horizontální rovině zanesené názvy jednotlivých publikací byly řazeny podle stáří příslušného dokumentu, nejnovější materiál se tak nachází v pravé části tabulky.

Na základě rozboru bylo nalezeno celkem 15 tematických oblastí, pro něž jsou specifikovány konkrétní kategorie. Při analýze souborů byl sledován výskyt definovaných aspektů a odvozena náležitá funkce. Ukazatele, které byly v textech pouze zmíněny, a nepromítly se tak do povinné praxe, jsou v ilustraci zaznamenány písmenem x (x). V případech, kdy konstatování přesáhlo do reality v podobě formálního požadavku, bylo k danému okruhu připsáno písmeno P (P).

Z tabulky je patrné, že environmentální problematika je záležitost několika dimenzí. Výsledky aktivit MOV v podobě nevynutitelných doporučení jasně převažují závazné povinnosti pořadatele her. Vedle podmínky souladu realizace akce s mezinárodními dohodami, zákony a předpisy platnými v hostitelské zemi garantuje nejvyšší orgán jen některá z historicky předestřených opatření.

Organizační výbor olympijských her musí zvolit celkový přístup zohledňující přírodní elementy tak, aby nedocházelo k jejich nevratnému poškození či narušení.

Stvrzené obecné zásady mají preventivně předcházet zásahům do životů místních obyvatel, nutí k vhodnému řešení logistiky zboží a odpadu a nadřazuje opravy před výstavbu.

Efekty akce jsou evidovány prostřednictvím závazných auditů a studií. Postup zajištění otázek životního prostředí je plánovitý, protože vychází z neopomenutelných programů a uznaných standardizací.

Samotná sportovní akce má za úkol prosazovat k přírodě přátelské způsoby přepravy osob, propagovat udržitelný turismus a demonstrovat užití obnovitelných zdrojů a šetrných technologií.

Tento rámeček má vypovídající hodnotu o roli MOV, jež disponuje vlastnickými právy olympijských her. Představené zásady jsou potvrzením zájmu o ideální výsledek, řešení jsou definována organizátory na širokém poli vlastní působnosti.

Příkladem může být uložená podmínka minimalizace odpadu. Zavedení zálohového systému, který k dosažení cílového stavu přispívá, je pouze ve skupině rad a podnětů.

Zařazení takového opatření je pravděpodobné, ne však zaručené. Dalším důkazem jsou uplatňované normy. Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (EIA) sice pojmenovává vlivy projektu na okolí, ale nijak nevyžaduje zapracování výstupů do dalšího počínání. Certifikát ISO stvrzuje, že subjekt uznává své environmentální závazky a usiluje o snížení dopadu na životní prostředí. Náležité aktivity v duchu těchto závěrů lze maximálně předpokládat, v žádném případě na jejich výskyt nelze spoléhat.

Bude-li brána v úvahu deklarace MOV o životním prostředí jako třetím pilíři olympismu, je třeba hledat nosné myšlenky celého konceptu. Lze předpokládat, že pokud zvolený jev podpírá celou organizaci, budou jeho základy konkrétně a přesně vymezeny.

Nicméně je třeba konstatovat, že během více než 20 let činnosti na poli řešení otázek životního prostředí byl v konečném důsledku zakomponován do praktik olympijských her jen zlomek uvedených idejí.

Navzdory dostatečnému množství vlastních i externích podnětů nebyly požadavky vyjádřeny explicitně a exaktně. Nejednoznačná formulace a chybějící kritéria jednotlivých aspektů vytváří prostor pro individuální interpretace jednotlivých řešitelů, což snižuje možnost kontroly finálního stavu.

MOV pracující s ustáleným formátem her má možnost uplatnit řadu zákazů a nařízení tak, aby byly nastoleny předpoklady pro adekvátní provedení svěřené akce. Namísto toho je odpovědnost přenášena na pořadatele. Organizátoři usilují o uspokojení ekologických zájmů, jejichž definice připadá mnohdy jim samotným. Může tak docházet k situacím, kdy jsou parametry upozaďovány nebo vyzdvihovány podle přijatelnosti a proveditelnosti.

Modernizace a postup v poznání by mohly být dle autora předložené práce aplikovány do praxe prostřednictvím aktualizovaných příkazů. V tomto ohledu však nebyla snaha o rozvoj platných směrnic zaznamenána.

5.2 Reálná pozice životního prostředí na olympijských hrách

MOV na svých oficiálních internetových stránkách předestírá ideální podobu sepětí olympijských her a hostitelského města. Primárně vyzdvihovaným tématem jsou příležitosti ke zlepšení života místních obyvatel. Takto dosažené pozitivní vlivy jsou označovány jako odkaz, hmotná i nehmotná pozůstalost několik dní trvajících sportovních oslav. Mezi výsledky zdařilého využití přidružených efektů řadí organizace mimo jiné změny v komunitním soužití, zlepšení infrastruktury, nová sportoviště a posílení globálního image pořádající strany. Obrodné procesy jsou podmíněny respektem k životnímu prostředí. Tato kapitola uvádí vybrané příklady uplatňované praxe, která zprostředkovala avizované výhody avšak na úkor okolního prostředí.

Předěl v posuzování významu environmentálních vlivů nastal v souvislosti se zimními olympijskými hrami v Alberville 1992 (MAY, 1995). Jak již bylo uvedeno, čelní představitelé olympijského hnutí participovali na iniciativě OSN. Připojení k aktivní snaze užívající postupů v souladu s přírodou byl rovněž reakcí na negativní ohlasy veřejnosti po inkriminované akci ve Francii. POPELÁŘOVÁ (2008) identifikuje jako nejvýraznější zásah v Savojských alpách pojetí bobové dráhy La Plagne. Konstrukce si vyžádala vykácení šesti hektarů lesa, pro chlazení bylo užito 40 tun amoniaku, pročež organizátoři vybavili místní obyvatele plynovými maskami pro případ úniku látky. ASHTON (2016) dodává, že pro povrchové úpravy v zájmu akce byla odstraněna zemina v objemu milionu kubických metrů a nevratně změněn půdní profil. Průřez dějinami olympijských her 21. století dokazuje, že výskyt obdobných pochybení nebyl přes četné deklarace prozatím odstraněn.

5.2.1 LOH Atény, 2004

Olympijské hry se po 110 letech vrátily do místa znovuzrození moderního formátu. TZIRALIS (2008) uvádí celkové výdaje podniku ve výši 11,274 miliard EUR, kdy pouze 20 % těchto nákladů bylo kryto ze soukromého financování, zbytek tvořila podpora veřejných zdrojů. Nejen, že dluh akce nebyl ve třetím tisíciletí doposud překonán (HILLER, 2006), prostředky investované do olympijských soutěží se nepromítly do opakovaného užitku. Spotřeba energie a materiálu podle autora práce tedy nebyla vyvážena příslušnými obecnými výhodami.

KASIMATI (2015) vysvětluje příčiny selhání Řecka, druhé nejmenší hostitelské země po Finsku z roku 1952. Autorka uvádí, že správou sportovních zařízení po skončení

olympijských her byla pověřena organizace Helénské olympijské nemovitosti (Hellenic Olympic Properties, HOP). U státem zřízené instituce nebyly evidovány známky strategického plánování. Absence plánu budoucího vývoje se projevila poté, co MOV přestal striktně vyžadovat kázeň a disciplínu a organizátoři se nemuseli světu prezentovat v nejlepším světle. V důsledku těchto okolností bylo pouze šest sportovních areálů využíváno k původním účelům, další objekty podstoupil správce soukromým subjektům, případně ponechal opuštěny. PAPANIKOLAOU (2013) podotýká, že 95 % sportovišť bylo permanentního rázu, což zvyšovalo nároky na následný provoz a údržbu. Studie připisuje Aténám označení olympijské město bílých slonů, zhmotnění nesouladu nerealistických ambiciózních záměrů a neschopnosti nalézat využitelnost nákladných objektů po splnění primárního účelu.

5.2.2 LOH Peking, 2008

Přidělení pořadatelství olympijských her v roce 2008 Pekingu se řadí mezi nejkontroverznější rozhodnutí. Hlavní město Čínské lidové republiky bylo vedle produkce znečištění zpochybňováno kvůli porušování lidských práv a svobod, cenzuře internetu, nezávislosti Tibetu, pronásledování praktikujících metody Falun Gong a represím etnické muslimské menšiny Ujgurů (MOL, 2010).

PING (2008) s odkazem na Světovou banku označil Peking za 13. nejznečištěnější město na světě. Zároveň upozorňuje, že na ekonomický růst Číny o 11,9 % v roce předcházejícím olympijským hrám měla vliv mentalita místních obyvatel s tendencí nejprve znečistit a posléze uklidit. Pro naplnění příslibu zelených her přijali organizátoři významná opatření. Odstranění bezplatně poskytovaných igelitových obalů z prodejen potravin vstoupilo v Číně trvale v platnost 1. června 2008. Na druhou stranu zákaz provozu poloviny z celkem 3 milionů registrovaných vozidel, pozastavení rekonstrukcí a stavebních prací a dočasné uzavření průmyslových podniků jsou příklady pouze dočasných změn s účinností v řádech několika týdnů.

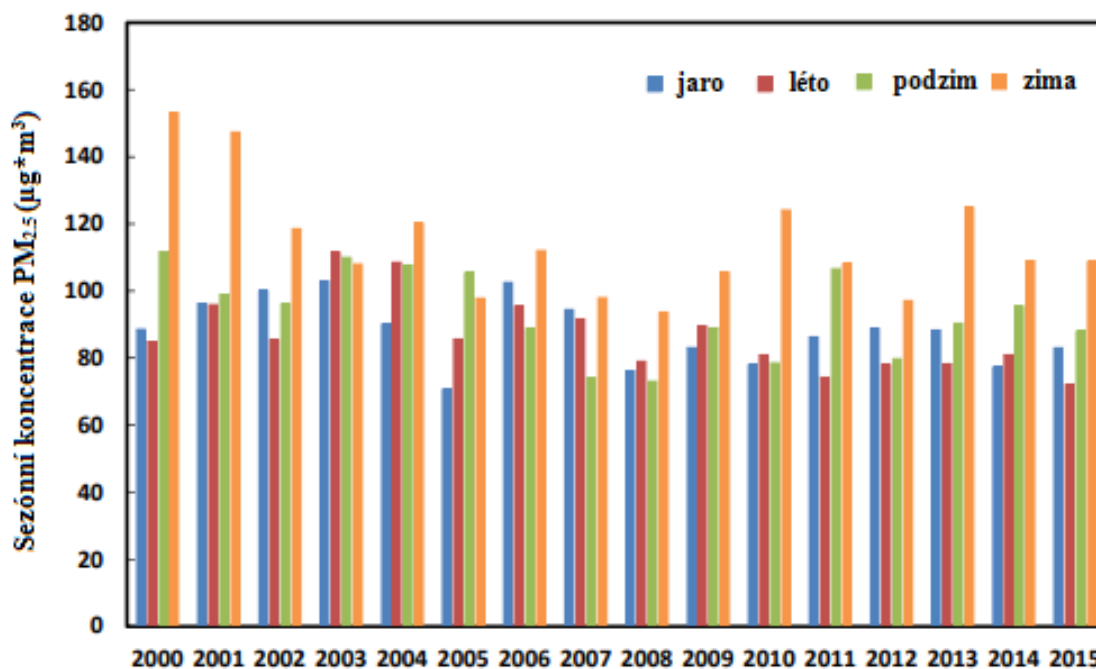
Trend zlepšení kvality ovzduší se nepodařilo v dlouhodobém horizontu udržet (ZHANG, 2016). Situaci vysvětluje převažující zaměření olympijského projektu na rozvoj dopravní infrastruktury namísto posilování prvků alternativní přepravy, jako jsou chůze a jízdní kola.

Jemné částice s aerodynamickým průměrem menším než 2,5 mikrometru (PM_{2.5}) jsou látky odpovědné svou přítomností v ovzduší za nepříznivé účinky na lidské zdraví

(LANG, 2017). Autor uvádí, že poléťavý prach (particulate matter, PM) vzniká jako produkt lidské činnosti, převážně při spalovacích procesech. Naměřené hodnoty umožní sledovat vývoj situace v místě konání olympijských her a zachytit kontinuitu pozitivních proměn.

Graf 1: Průměrná sezónní koncentrace PM_{2.5} v Pekingu 2000-2015 (upraveno dle LANG, 2017)

Podle Grafu 1 zaznamenal Peking v olympijském roce nejnižší koncentraci poléťavého prachu ve sledovaném časovém intervalu. Hned následující rok však došlo ke zhoršení situace u hodnot všech čtyř ročních období. LANG (2017) dodává, že zvláštní pozornost je třeba věnovat zimním měsícům, kdy je nutné vytápět budovy. V tomto úseku se již nepodařilo zopakovat historické minimum roku 2008.

Při hodnocení vývoje je nezbytné zdůraznit relativní povahu konstatovaných závěrů. LIN (2018) uvádí, že Čína v roce 2012 uznala limitní hodnoty stanovené Světovou zdravotnickou organizací na roční průměr PM_{2.5} 15 µg/m³. Je tedy zřejmé, že kromě nárazovitých zásahů nemohlo prostředí uspořádané akce vykazovat známky nezávadnosti vůči všem účastníkům.

5.2.3 ZOH Soči, 2014

V roce 2014 uspořádalo Rusko nejdražší hry moderní historie, když celkové výdaje akce dosáhly výše 51 miliard USD, přičemž došlo k navýšení původního rozpočtu

o 420 % (MULLER, 2015). NEMTSOV a MARTYNYUK (2014) uvádějí, že Krasnaja Poljana, dějiště soutěžních disciplín pod širým nebem, evidovalo v únoru rok před zahájením her průměrnou denní teplotu +8 °C. Klimatické výkyvy museli organizátoři nahrazovat užitím technického sněhu. Váha umělé substance je pětikrát vyšší než v případě přírodního původu, což se kromě energetických nároků odráží v poškození podloží (SVĚTOVÝ FOND NA OCHRANU PŘÍRODY, 2006).

O'HARA (2015) upozorňuje, že v případě Soči došlo poprvé k výběru hostitelského města, kde nebylo v době rozhodnutí o pořadatelství dokončeno ani jedno sportoviště. Tento stav se později promítl do zahájení realizace několika projektů bez zajištění potřebných podkladů a vyhodnocení vlivu na životní prostředí. Stejná studie konstatuje četná selhání při stavebních úkonech. U výstavby bylo zjištěno porušení právních předpisů v oblasti životního prostředí, nezákonné odlesňování, znehodnocení krajiny a kontaminace chemickými látkami.

Totožná práce přibližuje podrobnosti dálnice na ose Soči-Krasnaja Poljana. Úsek dlouhý 50 kilometrů stál 9 miliard USD. Fáze výstavby prokazatelně narušila dodávky pitné vody v regionu. Nejen, že si pozemní komunikace vyžádala nucená vystěhování, cementový prach degradoval produkci lokálních zemědělců. Navzdory proklamacím organizačního výboru o vysázení milionu nových stromů, nezávislí environmentální pozorovatelé udávají počet nepřesahující 200 000 rostlin (GAZARYAN a SHEVCHENKO, 2014).

Výše zmíněné skutečnosti vedou autora práce k přesvědčení, že výběr lokality nemohl být veden snahou maximálního využití dostupných podmínek. Nepříznivá výchozí situace si vynutila bezohledné užití nástrojů umožňujících proveditelnost záměru v rozporu s primární logikou věci. Pořádající strana demonstrovala moc usměrnit relevantní činitele namísto toho, aby postupovala v duchu přirozených zákonitostí.

5.2.4 LOH Rio de Janeiro, 2016

Prvním hostitelským městem Jižní Ameriky se v roce 2016 stalo Rio de Janeiro. Pro zpracování environmentálních náležitostí her byla využita studie, kterou HALCHIN a ROLLINS (2016) prezentovali na kongresu Ministerstva vnitřní bezpečnosti Spojených států amerických.

Zpráva uvádí, že se pořadatelé výrazně odchýlili od avizovaných závazků vůči životnímu prostředí a ztratili kontrolu nad deklarovanými výstupy. Toto tvrzení podkládá počínání guvernéra města Francisca Dornella, který 17. června 2016 vyhlásil mimořádný stav a požádal brazilskou vládu o podporu, aby zabránil úplnému zhroucení veřejné bezpečnosti, zdraví, vzdělávání, dopravy a životního prostředí. Přestože byl rozpočet mimořádně navýšen o 900 milionů USD, neobešly se hry bez ekologických kontroverzí.

Jedním z významných témat byla zdravotní nezávadnost areálu Copacabana, kde probíhaly soutěže v jachtingu, veslování a rychlostní kanoistice. Voda v oblasti byla dlouhodobě kontaminována odpadní výpustí. Organizační výbor nedostal závazku 80 % sanitace kanalizačních svodů, během závodů byla zjištěna přítomnost virových a bakteriálních látek. Sportovci, završující na hrách přípravný cyklus, podstupovali riziko s důvěrou v individuální prevenci. Reakcí na nestandardní podmínky byly antimikrobiální obleky, prvky zamezující kontaktu se znečištěnými zdroji a zvýšená hygiena.

Brazilský fond pro lidská práva (2016) pojmenoval obsáhlou zprávu zabývající se olympijskými hrami Rio 2016: Exkluzivní hry. Přívlastek neodráží mimořádný obsah, ale výlučnou skupinu příjemců vyvolaných efektů.

Zprivatizovaná veřejná doprava byla dimenzována výhradně pro potřeby sportovní akce, kromě zvýšení cen jízdného došlo k omezení dopravní obslužnosti chudinských čtvrtí. Zlepšení dopravní infrastruktury tak doléhá nejvýrazněji na osoby využívající soukromou automobilovou, což je záležitost privilegovaných skupin. Oproti tomu inovativní řešení pro chodce či cyklisty nebyla představena.

Příslib poskytnutí bezplatné zdravotní péče účastníkům her byl v rozporu se zprávami ze státních nemocnic, které referovaly o nedostatku financí na léky, vybavení a mzdy. Tvůrci studie dále viní environmentální rétoriku organizačního výboru z alibismu, což dokazuje výstavba olympijského golfového resortu v chráněné oblasti a vykácení 2000 arů Atlantického lesa.

Pojetí Brazílie představuje případ, kdy byly záměrně vydělovány záležitosti olympijských her od kontextových specifíků hostitelského města. Pokud si pořádaná akce přizpůsobuje okolí, místo aby byla zakomponována do místa konání, jsou hostitelské povinnosti nadřazeny domácím zájmům a profit připsán jen některými stranami.

5.2.5 ZOH Pchjongčchang, 2018

Nejvýraznější environmentální diskrepance v Jižní Koreji proběhla již několik let před zahájením oficiálního programu. Okolnosti diskutabilního vzniku komplexu alpského lyžování Jeongseon Alpine Centre zmapovala KIM (2014):

Organizační výbor vybral pro uskutečnění soutěží sjezdového lyžování pohoří Gariwang v provincii Gangwon. Jednalo se o území, které korejské Ministerstvo životního prostředí evidovalo jako oblast zachování ekosystémů a Korejská lesní služba jako chráněnou oblast pro ochranu genetických zdrojů lesa.

V roce 2013 byl výjimečný status odebrán na základě Zvláštního zákona o podpoře olympijských a paralympijských her v Pchjongčchangu 2018. O rok později bylo vykáceno 58 000 stromů, jejichž stáří bylo v některých případech až 500 let. Environmentálním skupinám se dostalo ujištění o obnově zasažených oblastí, plán organizátorů počítá s opětovným zalesněním, zachováním ubytovacích kapacit a provozem lanové dráhy. To vše se záměrem nechat zarůst nově vybudovanou trať.

Dle oficiálních výsledků MOV (2018) se do hlavních soutěží disciplín alpského lyžování kvalifikovali pouze čtyři reprezentanti Jižní Koreji. Korejské Ministerstvo Kultury, Sportu a Turismu (2016) uvádí, že se alpskému lyžování věnuje 0,15 % a snowboardingu 0,33 % národní populace.

Tento příklad dle autora práce ozřejmuje priority udržitelných praktik. V praxi je zásadní rozdíl, pokud činný orgán napравuje vzniklé škody, případně systém vůbec nedeformuje. Principy dočasných konstrukcí a demontovatelných komponent nelze uplatňovat ve vztahu k živé přírodě. Vyvolávání momentálních efektů s podceněním dlouhodobých dopadů je znakem nešetrného nakládání s environmentálními zdroji.

5.2.6 Shrnutí kapitoly 5.2.

Pro potřeby práce byly zachyceny dílčí korelace olympijských her a životního prostředí v uplynulých dvou desetiletích, tedy období, kdy environmentální záležitosti již tvořily oficiální třetí pilíř olympijského hnutí.

Autorem subjektivně sestavený přehled zahrnuje hry s nejvyšším deficitem, hostitelské město, jehož profil odporuje zásadám udržitelnosti a poslední tři olympijské počiny demonstrující aktuálnost problému. Výše uvedený text nepopisuje události podrobně, cílí na nesrovnalosti s formulovanými předpoklady. Ve snaze porozumět problematice

nejsou zásadní detaily, jde o pochopení obecného přístupu, z nějž vychází konkrétní činy.

Shromážděné poznatky nabízí obraz současného smýšlení:

- Spotřeba energie a materiálů není bezpodmínečně vyvažována odpovídající protihodnotou.
- Podmínky realizace akce nestanovují povinnou absenci škodlivin ohrožujících zdraví účastníků.
- Cesty vedoucí k trvalému zlepšení jsou nahrazovány změnami, jejichž účinnost je omezena na nezbytně dlouhou dobu.
- Aktivita, které postrádají potřebné klimatické podmínky, jsou zajištěny suplováním přírodních zákonitostí.
- Racionální nazírání skutečnosti lze nahradit účelovým přehlížením nevhodných okolností.
- Požadavky her, byť přesahující potřeby příslušného místa, opodstatňují jinak zbytečné narušení lokálního ekosystému.

Celospolečensky předesílaný zájem o okolí ustupuje do pozadí výraznějších intencí. Pokud by příroda opravdu byla vnímána jako cenný, jedinečný, mimořádný a nenahraditelný systém, lidská existence by ji nevytěžovala, ale usilovala o její obohacení.

Přiznaná odpovědnost za dopady uskutečňovaných činností znemožňuje životní prostředí přehlížet, jeho zastoupení prostupující všechny oblasti světa zároveň od skutečně šetrných řešení odrazuje. Situace olympijských her je obdobná.

Faktory oslabující pozici environmentálních náležitostí ve srovnání s ostatními činiteli podílejícími se na výsledném výstupu budou představeny v následující kapitole.

5.3 Rozhodující konstituenty olympijských her

Vlastní výzkumnou činnost završí rozbor témat identifikovaných respondenty v rámci provedených rozhovorů. Citacemi podložená tvrzení soustředěná v tematických blocích objasní příčinu výskytu jevů popsanych v přecházejících částech práce. Zpracování nosných bodů olympijských her odkryje původ a rozsah uplatňovaných praktik.

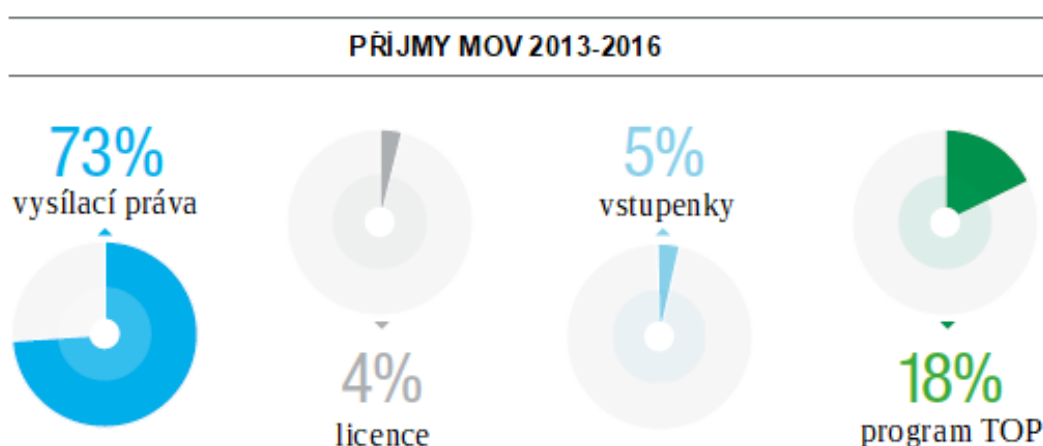
5.3.1 Prosperita jako základní stavební kámen

„Vedle těchto hodnot jde o velký business. Pro MOV je to klíčový produkt, který ve svých důsledcích přináší peníze.“ (rozhovor s Františkem Dvořákem)

„Potom by (Coubertina) asi mrzelo to, jak se olympijské hry z něčeho ušlechtilého, z jeho ušlechtilých myšlenek, staly továrnou na výrobu peněz. Získávání peněz.“ (rozhovor s Františkem Kolářem)

„To hnutí potřebuje prachy, aby vnitřní spotřeba MOV se mohla uspokojit. Ta je obrovská. Neříkám, že by si všechno nechali v Lausanne. To se distribuuje do programů. Počínaje Olympijskou solidaritou na podporu sportovců a tak dále. Tam teče velké množství peněz. Ale ty peníze tam prostě jsou.“ (rozhovor s Jaroslavem Pollertem)

Výchozím bodem, ze kterého lze vyvozovat skutečnou podstatu olympijských her, je Výroční zpráva MOV 2016 (MOV, 2016b), jejíž součástí je ověřená účetní závěrka. Zde orgán připomíná závazek vedení olympijských her a přibližuje operace ve čtyřletých obdobích zvaných Olympiády. Přiblížením dění v časovém úseku, v němž se konají zimní i letní hry, lze pojmenovat skutečné cíle.

Obrázek 6: PŘÍJMY MOV 2013-2016 (upraveno dle MOV, 2016)

Jak lze vyvodit z Obrázku 6, příjmová strana rozpočtu je dána ochotou aktérů investovat do aktivit souvisejících s olympijským hnutím. Takové počínání je motivováno vidinou přidaného užítku dosaženého v případě, že kooperace přinese očekávaný efekt. Vlastníci vysílacích práv mohou díky atraktivitě přenášeného obsahu dosahovat vysoké sledovanosti, což je předpoklad pro zájem inzerentů. Dlouhodobí partneři z řad globálních společností propojují své značky s událostí světové kvality, aby posílili povědomí v myslích potenciálních zákazníků. Oficiálně licencované produkty jsou žádoucí tím víc, čím větší ohlas akce vyvolá. Diváci platí vstupné kvůli předpokládanému zážitku. Počínání všech zúčastněných stran je dáno individuálním zájmem, který vytváří požadavky na výstupy olympijských her.

Celkový příjem MOV reportovaného období činil 5,7 miliard USD. Výbor jako takový si nechal přibližně 10% prostředků na zajištění chodu olympijského hnutí, zbytek byl přerozdělen složkám podílejícím se na výsledné kompozici olympijských her. Finance jsou distribuovány mezi subjekty, jejichž činnost ovlivňuje stabilitu celého hnutí, pročež je žádoucí disponovat maximálním kapitálem. Peněžní podpora je poskytována těmto stranám:

- Organizační výbory olympijských her zajišťující realizaci sportovní akce
- Mezinárodní sportovní federace dozorující pravidla a organizující soutěže v mezidobí
- Olympijská solidarita podporující národní olympijské výbory, které budují reprezentační týmy, jejich cestu a ubytování v rámci olympijských her
- Uzané organizace (Světová antidopingová agentura, Mezinárodní paralympijský výbor, Mezinárodní olympijský akademie) posilující prestiž celého hnutí

Při zohlednění struktury příjmů MOV lze konstatovat cyklicky vznikající potřebu velkolepých her poutajících pozornost co nejširšího obecnstva. Výjimečný sportovně-společenský dojem akce je v konečném důsledku přímo úměrný objemu získaných prostředků. Disponibilní finance dále zvyšují pravděpodobnost kvalitního zajištění programu. Bohužel, životní prostředí, jakožto nevýdělečná kategorie, má oproti výše zmíněným určujícím parametrům nevýhodnou pozici. MOV tak z logiky věci přijímá pouze taková environmentální opatření, která nenarušují uspokojování potřeb klíčových aktérů.

5.3.2 Nízké nároky publika

„Co jsou olympijské hry? To je opakování principu chléb a hry. To nic jiného není. To je to, proč tisíce lidí navštěvují rockové festivaly. Je to druh zábavy a čas od času jsou lidé rádi spolu.“ (rozhovor s Jaroslavem Pollertem)

„Každý národ potřebuje své hrdiny. Novodobým hrdinou, ať už se to líbí nebo nelíbí, uznávám nebo neuznávám, bude Špotáková nebo někdo takový. V dnešní době Ledecká.“ (rozhovor s Jaroslavem Pollertem)

Pojetí olympijských her podléhá postojům veřejnosti. Zájem o informace přibližující související dění lze chápat jako nevyslovený souhlas s uplatňovanými praktikami. Přímí či zprostředkovaní diváci jsou významnými představiteli strany poptávky olympijského obsahu. Motivy sledování sportovního zápolení shrnují TRAIL a JAMES (2001):

- Zprostředkovaný úspěch
Potřeba společenské prestiže a sebeúcty, které může jednotlivec získat na základě ztotožnění s úspěšným subjektem
- Získání znalostí
Potřeba znalostí družstva či sportovce prostřednictvím interakce a mediální spotřeby
- Estetika
Ocenění uměleckého dojmu sportu
- Drama
Potřeba vyvolat napětí stimulované dramatičností sledovaných aktivit
- Útěk
Potřeba nalézat únik od práce a běžných aktivit každodenního života
- Fyzická přitažlivost sportovců
Sledování sportu kvůli fyzické přitažlivosti sportovců nebo jejich skupin
- Fyzické dovednosti sportovců
Ocenění fyzických dovedností či dobrých týmových výkonů
- Sociální interakce
Potřeba interakce a socializace s cílem dosažení sounáležitosti

Pokud výstupy akce zabezpečí výše zmíněné oblasti, uspokojení přihlížející nemají potřebu akcentovat linii mezi sportem a životním prostředím. Konzumenti se v případě

nasyčení neuchylují ke skupinovému tlaku, který by vynucoval modifikace environmentálních řešení. Netečnost příjemců je podstatou pojmu chléb a hry, tedy činnosti odvádějící pozornost od zaznamenání a diskutování potenciálních problémů (CAMBRIDGE, 2018).

5.3.3 Komplikovaný výběr hostitelského města

„Ty kandidatury se objevovaly jiny, ale viceméně o tom pořád rozhodoval Coubertin, až do roku 1920 je těch kandidátských měst víc a zase se tam hrajou ty zákulisní hry.“ (rozhovor s Františkem Kolářem)

„Ten dotazník má mnoho stran a mnoho bodů, které se mají odškrtnout. Bohužel se v minulosti ukázalo, že to bylo předmětem korupce právě členů těchto komisí.“ (rozhovor s Františkem Dvořákem)

„Když kandidovala Praha, tak jsem chodil na semináře, kam přijížděli hlavně z Londýna. Ti říkali, musíte dodržovat všechna pravidla, ale skrytě z nich vypadávalo korumpovat, korumpovat, korumpovat. Kupovat hlasy, kupovat hlasy, kupovat hlasy. Tak, aby na to nikdo nepřišel.“ (rozhovor s Františkem Kolářem)

Kapitola předkládané práce zabývající se procesy výběru hostitelského města uvádí, že o budoucím pořadateli rozhodují členové MOV v tajné volbě. Každý z účastníků Valného shromáždění disponuje jedním hlasem, který je předmětem zdokumentovaných vnějších tlaků. Představitelé organizačního výboru Salt Lake City byli obviněni za poskytování hotovosti a darů v hodnotě více než 1,2 milionu USD členům MOV, aby byla zajištěna podpora kandidatury pro rok 2002, v důsledku čehož bylo vyloučeno 6 členů MOV (DODDS, 2016). MOV suspendoval v říjnu 2017 Brazilský olympijský výbor včetně jeho předsedy Carlose Nuzmana den poté, co byl tento obviněn za poskytnutí úplatku ve výši 2 milionů USD ve snaze koupit hlasy pro Rio de Janeiro (MOV, 2017b).

Jak dokládá analýza směrodatných dokumentů v kapitole 5.1, sjednocená hodnotící kritéria návrhů uchazečů neexistují. Manuál pro kandidující města pouze předkládá seznam kategorií, které je nutné rozpracovat. Studie OGI, jediný retrospektivní nástroj, má orientační a informativní charakter. ZEMEL (2011) dodává, že MOV nestanovuje hodnoty nebo výpočty limitů pro materiály, spotřebu energií nebo emise. Dle tohoto

autora se snaží kandidáti vykreslit své zájmy jako přátelské k přírodě, což ovšem v případě úspěchu k ničemu skutečně nezavazuje.

Jedním z důkazů omezené vypovídající hodnoty materiálů předkládaných kandidáty je rozpočtová nekázeň. FLYVBJERG (2016) analyzoval období mezi lety 1960-2012 a došel k závěru, že plánované výdaje byly u všech olympijských her překročeny v průměru o 179 % až 324 %.

Volitelé dle autora práce tak rozhodují o záměrech, jejichž způsob realizace není garantován, protože nesplněné sliby nejsou penalizovány. Nerušená objektivnost konečného rozhodnutí je navíc ohrožována vnějšími vlivy. Nalézání a prosazování nejvhodnějšího místa konání není chráněno před lobbistickými praktikami.

5.3.4 Omezená prostupnost napříč olympijským hnutím

„Agenda 2020 je podle mě dílo Bacha, který chtěl přispět. Požádal jednotlivé NOV o vyjádření. Lidé z MOVu udělali několik okruhů a ty NOV se k tomu měly vyjádřit. Já jsem jel na nějaký seminář, a když jsme se vraceli, tak jsem se ptal, jestli se to bude diskutovat nebo ne a bylo mi řečeno, že o tom nikdo nic neví.“ (rozhovor s Františkem Kolářem)

Jak již bylo uvedeno, hlavním iniciátorem proměn olympijského hnutí, tím pádem i olympijských her je MOV. Předpokladem úspěšné implementace revidovaných praktik je srozumitelná komunikace záměrů na všech úrovních. V tomto ohledu je působení ústředního orgánu do značné míry závislé na činnosti oblastních složek.

Problematický přenos informací a postojů bude demonstrován na případu České republiky.

Český olympijský výbor je jediným subjektem oprávněným řídit olympijské hnutí v České republice, které rozvíjí, chrání a zabezpečuje reprezentaci České republiky na olympijských hrách (ČOV, 2015). NOV tak představuje propojení mezi vedoucí organizací a aktivními či pasivními aktéry.

ČOV v reakci na doporučení MOV sestavil v roce 1998 vlastní Komisi sportu a životního prostředí, která měla za cíl transformovat principy ekologické politiky na lokální podmínky (ČOV, 2000). DOVALIL (2004) připisuje uskupení zásluhy na přípravě materiálů pro výzvu z roku 2001 „Sportuj a chraň životní prostředí“, mezi další aktivity uvádí konzultační a osvětovou činnost. Členové komise zpracovali

kapitolu přihlášky zabývající se životním prostředím v rámci zájmu Prahy o pořádání OH v roce 2016 (ČOV, 2008). Poslední oficiální zmínka o ekologické skupině je obsažena ve Zprávě o činnosti ČOV pro období 2009-2012, kdy text konstatuje pokles zájmu MOV o problematiku životního prostředí, pravděpodobně z ekonomických důvodů. V žádném dalším ročním přehledu Komise sportu a životního prostředí nefiguruje, její agenda zároveň nebyla převedena pod správu jiné jednotky.

K útlumu činnosti harmonizující přístup k přírodě však docházelo paralelně i na mezinárodním poli.

Na přelomu října a listopadu 2013 se v Soči konala poslední Světová konference sportu a životního prostředí organizovaná MOV (MOV, 2013). O rok později připadly environmentální otázky do správy Komise udržitelnosti a odkazu, což byla změna, která se neodrazila v centrálním požadavku na ustavení korespondujících orgánů nižších správních úrovní.

Je možné konstatovat, že v současné době nejsou užívány nástroje plošně koordinující činnost národních výborů v souvislosti s ekologií. Neřízené zajištění oblasti životního prostředí u dílčích celků vede k nesourodým postojům stran účastnících se olympijských her, což štěpí ideovou jednotu.

5.3.5 Nedostatečná palčivost problému

„Naše planeta má tolik problémů, takže tyhle akce by neměly přilévat olej do ohně tím, že ještě zkomplikují situaci, která je téměř na hraně. Když si vezmete zpočátku, nějaká ochrana přírody, to vůbec nikoho nezajímalo.“ (rozhovor s Františkem Dvořákem)

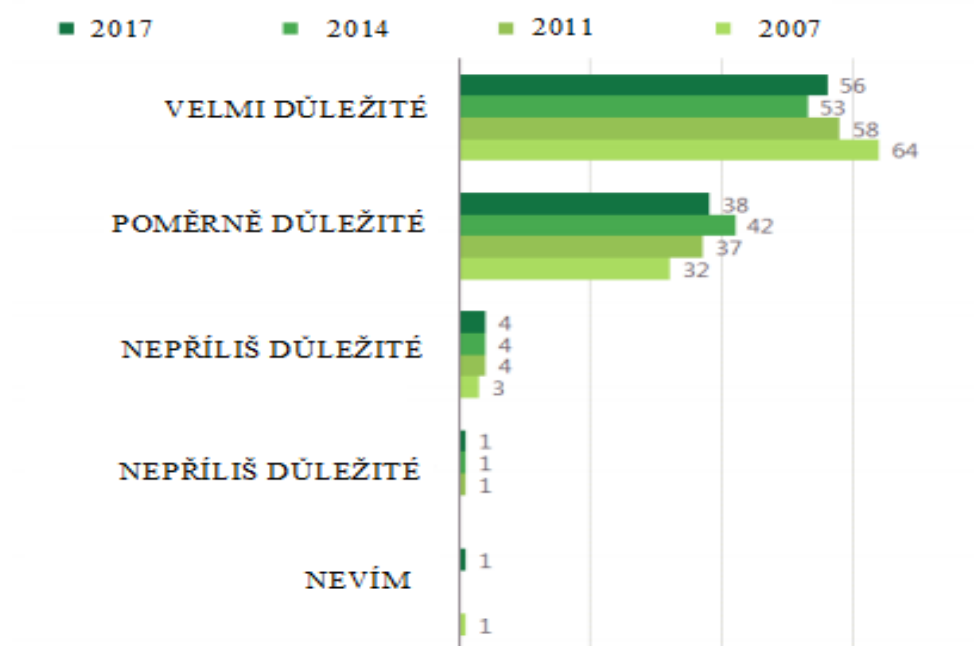
„Já si pamatuju, tam co mám chalupu, bavili jsme se v hospodě o děleném odpadu. Tam se mi vysmívali. Ptali se mě, co z toho budou mít. Co z toho máš? Budeš mít dobrý pocit, že neškodíš. Je to složitý.“ (rozhovor s Františkem Dvořákem)

Udržitelnost prostřednictvím sportu, oficiální publikace MOV, věnuje pozornost celosvětové situaci. Dokument vyčísluje, že lidstvem spotřebovávané zdroje přesahují produkční hranice planety o 1,5 násobek. V textu je tento stav uveden jako zjevně neudržitelný (MOV, 2012). Další z materiálů stanovuje celkový objem emisí CO₂ vyprodukovaných hrami v Rio de Janeiru na 3,6 milionu tun (ORGANIZAČNÍ VÝBOR RIO 2016, 2016). Tato hodnota představuje 0,77 % veškeré produkce zmíněné substance v Brazílii za rok 2016 (SEEG, 2017).

Dichotomie mezi rozpoznanou a zpracovanou informací je závislá na míře naléhavosti příslušného poznatku.

Autor této práce vyjadřuje přesvědčení, že záležitosti životního prostředí jsou všemi příslušníky olympijského hnutí brány v potaz, nikoliv aktivně zabezpečovány. Pokladem tohoto tvrzení jsou výsledky EUROBAROMETRU 468, výzkumu přístupu evropských občanů k environmentálním otázkám. Zjištění rozpor mezi nazíráním problematiky a vlastním počínáním indikuje pozici konkrétní kategorie na žebříčku priorit. Ekologické prvky se na základě zdánlivé postradatelnosti řadí mezi obecně vhodné počiny, jejichž výskyt není evokován niterným přesvědčením o neodkladnosti zásahů.

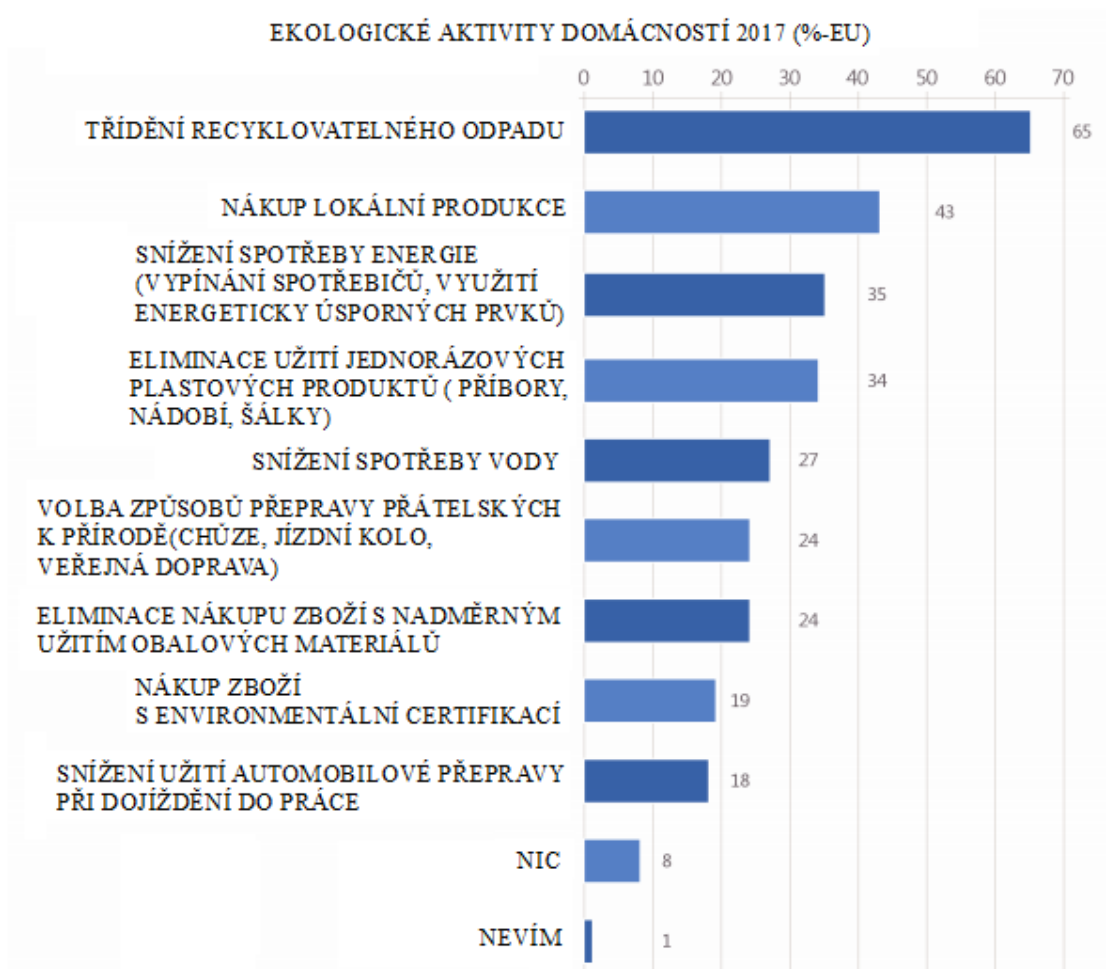
INDIVIDUÁLNÍ VÝZNAM OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ (%-EU)

Obrázek 7: Význam ochrany životního prostředí mezi obyvateli EU (upraveno podle EVROPSKÁ KOMISE, 2017)

Obrázek 7 a Obrázek 8 zpracovávají šetření Evropské komise. Oba výzkumy byly uskutečněny s totožným vzorkem, nálezy by tak měly tvořit jednotný celek. Výsledky ovšem vykazují nesrovnalosti mezi slovní výpovědí a faktickými činy. Pokud v roce 2017 celkem 94 % respondentů považuje ochranu životního prostředí za poměrně či velmi důležitou (viz. Obrázek 8), dalo by se předpokládat, že se takové přesvědčení

promítne do jejich chování. Aktivní osobní přičinění eviduje Obrázek 8 pouze u 91 % dotázaných. Takový poměr odhaluje skupinu čítající 3 % respondentů, kteří připisují životnímu prostředí význam, aniž by v tomto duchu jednali. Nízká četnost užití jednotlivých šetrných praktik prokázala, že názorová identifikace není zárukou adekvátních postupů.

Obrázek 8: Ekologické aktivity domácností 2017 (upraveno dle EVROPSKÁ KOMISE, 2017)

Lidé ještě nejsou denně konfrontováni s dopady uskutečňovaných aktivit. Ve chvíli, kdy se projeví všechny konsekvence, přestane v globálním měřítku převažovat vnější opodstatnění potřeby ohleduplného přístupu k životnímu prostředí. Jedinci se budou nuceni podmínkám přizpůsobit a přehodnotit dosavadní praxi. Až se příroda skutečně stane nedílnou součástí každodenního života, vznikne zabudovaný mechanismus rozpoznávající závažnost jednotlivých projevů, včetně olympijských her. Snad už nebude příliš pozdě.

6 Závěr

Nálezy vlastní práce objasnily, jak se environmentální pilíř olympismu promítá do utváření pozice životního prostředí v rámci olympijských her.

Mezinárodní olympijský výbor, určující pravidla sportovní akce, prezentuje zájem o ekologickou tematiku, související aspekty pojmenovává, ale specifická řešení nestanovuje.

Rozvolněný výklad pojmů životního prostředí a udržitelnosti umožňuje MOV definovat svou úlohu převážně v teoretické rovině poznání. Ústřední orgán v tomto ohledu nekontroluje počínání organizátorů her, protože nejsou pevně stanoveny požadované výstupní hodnoty.

Od roku 1995 vytváří MOV podklady zabývající se vztahem vlastní činnosti k okolí. Tyto dokumenty charakterizují rámec, v němž jsou zajišťovány olympijské hry včetně environmentálních záležitostí.

Obsažené body jsou zpracovány do vlastní přehledové tabulky a definují soubor uvažovaných aspektů. Provedený rozbor konstatoval nízký počet vynucovaných položek, navzdory široké škále diskutovaných relevantních témat.

Povinnosti pořadatelů jsou odrazem obecných a konkrétních požadavků MOV. Organizátoři musí pro akci vypracovat strategii udržitelnosti, stanovit cíle, ty naplňovat a v souladu s vytvořeným konceptem postupovat. Dostupnost aktualizovaných informací o dění na poli životního prostředí má být zaručena veřejnými reporty a výstupy Studie dopadů olympijských her. Mezi neopomenutelné položky environmentální správy je zařazeno hospodaření s uhlíkem, ochrana vodních zdrojů a užití šetrných technologií. Jak prokázaly výstupy výzkumu, všem těmto nárokům může být vyhověno, aniž by se změnilo posuzování dopadů události na okolí.

Zjištěné podrobnosti o dění na vybraných olympijských hrách uskutečněných ve 21. století odhalily nesoulad s deklarovaným uvědomělým přístupem k životnímu prostředí. Informace prokázaly, že příroda je podřizována dalším faktorům, jako jsou ekonomické a socio-kulturní rozměry akce. Právě tyto preference předurčují nakládání s materiály, posuzování klimatických podmínek, benevolenci znečištění místa konání i přístup k přírodním zdrojům.

Rozhovory s osobami se zkušenostmi v dané oblasti upozornily na významné okolnosti ovlivňující finální pojetí her. Klíčovým hlediskem akce je schopnost generovat finanční prostředky, čemuž jsou další aktivity podřízeny.

Olympijské hry na své konzumenty nekladou nároky, nabízí příležitosti pro přidružené uspokojení potřeb, což nevyvolává tendence změn stávajícího formátu. Kulminující environmentální rizika nejsou jednotlivými členy olympijského hnutí akcentována, protože MOV tímto směrem nevyvíjí příslušnou iniciativu.

Současná operační šíře sestávající z minima konkrétních požadavků zvyšuje odpovědnost lidského elementu za dopady na okolí. V případech, kdy není jednání vedeno povinnostmi, vychází z vnitřního nastavení. Ohleduplnost vůči vnějšímu světu posléze záleží na poměru egoismu a altruismu všech participujících složek.

Predikce budoucího vývoje musí zohlednit dvě zásadní, paralelně se vyskytující skutečnosti. Olympijské hnutí bere v potaz oblasti v minulosti přehlížené a množí se případy zrušení kandidatur během výběrového procesu. V souvislosti s nejbližšími ročníky zimních a letních her upustilo od zájmu hned sedm měst. Změna postojů byla vyvolána odmítnutím vládní podpory, vyjádřením nesouhlasu v referendu a nestabilními ekonomickými a politickými podmínkami.

Zájem o pravidelnost a kontinuitu her modifikuje ideály tak, aby bylo možné vybrat některého z uchazečů. Tímto způsobem je dále oslabováno vnější vedení k ukázněnosti vůči životnímu prostředí. Vzhledem k chybějícím mechanismům usměrňujícím environmentální praktiky závisí finální výstupy na pověřených hostitelích. Dokud přípravy neusměrní uvědomělý přístup, bude organizace nadále nucena přihlížet dostupnému pojetí.

Dle výsledků práce je osobní profit nadřazován obecné prosperitě. Skutečný stav řešení environmentálních aspektů olympijských her odhaluje skryté záměry v pozadí veřejných proklamací. Vhodné životní podmínky nevzniknou sledováním výhradně žádoucích frakcí.

7 Referenční seznam

1. ASHTON, N. *Learning to be Green: A Study of the Olympic Games*. Ottawa, 2016. 65 s. Diplomová práce na University of Ottawa. Vedoucí diplomové práce Catherine Liston-Heyes
2. Cambridge Dictionary. *Bread and circuses* [online]. c2016, poslední revize 2.6.2017 [cit.2018-07-23] Dostupné z:
<<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/bread-and-circuses>>.
3. CANTELLON, H. (2000). The making of the IOC environmental policy as the third dimension of the Olympic movement. *International review for the sociology of sport*. č. 35, roč. 3, s. 294-308.
4. CHATZIEFSTATHIOU, D. (2007) Hellenism and Olympism: Pierre de Coubertin and the Greek Challenge to the Early Olympic Movement. *Sport in History*. č. 27, roč. 1, s. 24-43.
5. Česká zemědělská univerzita. *Pravidla přepisu rozhovoru podle Hanse Joachima Schrödera* [online]. c2017, poslední revize 14.3. 2017 [cit.2018-07-10] Dostupné z:
<http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=pravidla_prepisu>.
6. Český olympijský výbor. *ZPRÁVA O ČINNOSTI 1997-2000* [online]. c2000, poslední revize 20.12.2000 [cit.2018-08-05] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/upload/files/Zprava-COV-1997-2000-.pdf>>.
7. Český olympijský výbor. *Olympijská charta* [online]. c2012, poslední revize 14.3.2013 [cit.2018-07-21] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/text/26--olympijska-charta>>.
8. Český olympijský výbor. *ZPRÁVA O ČINNOSTI 2009-2012* [online]. c2012, poslední revize 26.9.2012 [cit.2018-08-05] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/upload/files/Zprava-COV-2009-2012.pdf>>.
9. Český olympijský výbor. *ZPRÁVA O ČINNOSTI 2013* [online]. c2014, poslední revize 15.4.2014 [cit.2018-08-06] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/docs/zprava2013.pdf>>.
10. Český olympijský výbor. *ZPRÁVA O ČINNOSTI 2013* [online]. c2014, poslední revize 15.4.2014 [cit.2018-08-06] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/docs/zprava2013.pdf>>.
11. Český olympijský výbor. *STANOVY ČESKÉHO OLYMPIJSKÉHO VÝBORU* [online]. c2015, poslední revize 23.4.2015 [cit.2018-07-02] Dostupné z:
<<https://www.olympic.cz/upload/files/Stanovy-COV-18-4-2018.compressed.pdf>>.

12. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2000.
13. DODDS, M. (2016). Revisiting the Salt Lake City Olympic scandal: Would the outcome be different today? *Choregia: Sports Management International Journal*. č. 12, roč. 1, s. 1-14.
14. DOLEŽAL, T., MÁLEK, P. *Ekologické aspekty tělesné výchovy, sportu a turistiky*. Praha: Karolinum, 2000. 96 s. ISBN 80-246-0136-2.
15. DOVALIL, J. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-7033-871-7.
16. European Commission. *Special Eurobarometer 468-Attitudes of European citizens towards the environment* [online]. c2017, poslední revize 2.10.2017 [cit.2018-08-14] Dostupné z:
<<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2156>>.
17. FACEU, D. *Why did the Summer and Winter Olympics split?* [online]. c2016, poslední revize 27.2.2016 [cit.2018-07-19] Dostupné z:
<<https://everythingolympic.wordpress.com/2016/02/27/why-did-the-summer-and-winter-olympics-split/>>.
18. FLYVBJERG, B. *The Oxford Olympics Study 2016: Cost and Cost Overrun at the Games* [online]. c2016, poslední revize 18.8.2016 [cit.2018-07-05] Dostupné z:
<<https://eureka.sbs.ox.ac.uk/6195/1/2016-20.pdf>>.
19. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
20. GAZARYAN, S., SHEVCHENKO, D. *Sochi-2014: independent environmental report*. c2014, poslední revize 25.1.2018 [cit.2018-08-09] Dostupné z:
<http://ewnc.org/files/sochi/Doklad-Sochi-2014_EWNC-Eng.pdf>.
21. GIRGINOV, V., HILLS, L. (2012). The political process of constructing a sustainable London Olympics sports development legacy. *International journal of sport policy*. č. 1, s. 161-181.
22. Greenpeace. *Olympic environmental guidelines* [online]. c2000, poslední revize 20.9.2000 [cit.2018-08-15] Dostupné z:
<<https://www.greenpeace.org/eastasia/PageFiles/301174/guideline.pdf>>.
23. HALCHIN, E., ROLLINS J. *The 2016 Olympic Games: Health, Security, Environmental, and Doping Issues* [online]. c2016, poslední revize 29.8.2016 [cit.2018-08-12] Dostupné z:
<<https://fas.org/sgp/crs/row/R44575.pdf>>.

24. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
25. HILLER, H. H. (2006). Post-event Outcomes and the Post-modern Turn: The Olympics and Urban Transformations. *European Sport Management Quarterly*. č. 6, roč. 1, 317-332.
26. International Olympic Committee. *Manual on Sport and the Environment* [online]. c1997, poslední revize 3.7. 2006 [cit.2018-07-14] Dostupné z: <<https://stillmed.olympic.org/media/Document20%Library/OlympicOrg/Documents/Olympism-in-Action/Environment/Manual-on-Sport-and-the-Environment.pdf>>.
27. International Olympic Committee. *OLYMPIC MOVEMENT'S AGENDA 21: Sport for sustainable development* [online]. c1999, poslední revize 2.11.1999 [cit.2018-07-17] Dostupné z: <<https://stillmed.olympic.org/media/Document20%Library/OlympicOrg/Documents/Olympism-in-Action/Environment/Olympic-Movement-s-Agenda-21.pdf>>.
28. International Olympic Committee. *IOC GUIDE TO SPORT, ENVIRONMENT AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT* [online]. c2005, poslední revize 23.1.2007 [cit.2018-07-26] Dostupné z: <<https://www.olympic.org/news/ioc-guide-to-sport-environment-and-sustainabledevelopment>>.
29. International Olympic Committee. *Technical Manual on Olympic Games Impact* [online]. c2007, poslední revize 3.6.2007 [cit.2018-08-04] Dostupné z: <http://www.gamesmonitor.org.uk/files/Technical_Manual_on_Olympic_Games_Impact_June_2007_FINAL.pdf>.
30. International Olympic Committee. *MANUAL FOR CANDIDATE CITIES* [online]. c2010, poslední revize 10.5.2004 [cit.2018-08-05] Dostupné z: <<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Host-City-Elections/XXIX-Olympiad-2008/Manual-for-Candidate-Cities-Part-2-for-the-Games-of-the-XXIX-Olympiad-2008.pdf>>.
31. International olympic committee. *SUSTAINABILITY THROUGH SPORT* [online]. c2012, poslední revize 1.7.2012 [cit.2018-08-06] Dostupné z: <https://stillmed.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/SportAndEnvironment/Sustainability_Through_Sport.pdf>.
32. International Olympic Committee. *CHANGING TODAY FOR A BETTER TOMORROW* [online]. c2013, poslední revize 10.12.2013 [cit.2018-08-10] Dostupné z: <https://stillmed.olympic.org/Documents/Olympism_in_action/Sport_and_Environment/10th_WORLD_CONFERENCE_ON_SPORT_AND_THE_ENVIRONMENT.pdf>.

33. International Olympic Committee. *From Candidate to Host City* [online]. c2014a, poslední revize 31.1. 2014 [cit.2018-05-28] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/host-city-election>>.
34. International Olympic Committee. *Olympic Agenda 2020* [online]. c2014b, poslední revize 9.12. 2014 [cit.2018-06-08] Dostupné z:
<https://stillmed.olympic.org/Documents/Olympic_Agenda_2020/Olympic_Agenda_2020-20-20_Recommendations-ENG.pdf>.
35. International olympic committee. *FACTSHEET THE OLYMPIC MOVEMENT* [online]. c2015, poslední revize 4.4.2015 [cit.2018-06-29] Dostupné z:
<https://stillmed.olympic.org/Documents/Reference_documents_Factsheets/The_Olympic_Movement.pdf>.
36. International olympic committee. *IOC Annual Report 2016: Credibility, Sustainability and Youth*. [online]. c2016a, poslední revize 25.7.2017 [cit.2018-08-02] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/IOC-Annual-Report/IOC-Annual-Report-2016.pdf>>.
37. International olympic committee. *IOC Marketing report: Rio 2016*. [online]. c2016b, poslední revize 25.2.2017 [cit.2018-08-02] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Summer-Games/Games-Rio-2016-Olympic-Games/Media-Guide-for-Rio-2016/IOC-Marketing-Report-Rio-2016.pdf>>.
38. International Olympic Committee. *Olympic Charter & other Official IOC Documents* [online]. c2016c, poslední revize 30.10.2016 [cit.2018-05-25] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/documents/olympic-charter>>.
39. International Olympic Committee. *Candidature Questionnaire Olympic Winter Games 2026* [online]. c2017a, poslední revize 24.9.2017 [cit.2018-08-10] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Host-City-Elections/XXIX-Olympiad-2008/Manual-for-Candidate-Cities-Part-2-for-the-Games-of-the-XXIX-Olympiad-2008.pdf>>.
40. International olympic committee. *DECISION OF THE IOC EXECUTIVE BOARD REGARDING MR CARLOS NUZMAN AND THE BRAZILIAN OLYMPIC COMMITTEE* [online]. c2017b, poslední revize 15.10.2017 [cit.2018-08-11] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/news/decision-of-the-ioc-executive-board-regarding-mr-carlos-nuzman-and-the-brazilian-olympic-committee>>.

41. International Olympic Committee. *IOC Sustainability Strategy* [online]. c2017c, poslední revize 21.3.2017 [cit.2018-08-05] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/~media/Document%20Library/OlympicOrg/Factsheets-Reference-Documents/Sustainability/IOC-Sustainability-Strategy-Long-version-v12.pdf?la=en>>.
42. International olympic committee. *Legacy Strategic Approach: Moving forward*. [online]. c2017d, poslední revize 1.12.2017 [cit.2018-08-01] Dostupné z:
<https://www.olympic.org/~media/Document20%Library/OlympicOrg/Documents/Olympic-xLegacy/IOC_Legacy_Strategy-Full_version.pdf?la=en>.
43. International Olympic Committee. *OLYMPIC CHARTER* [online]. c2017e, poslední revize 15.9.2017 [cit.2018-06-01] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf>>.
44. International Olympic Committee. *Olympic Solidarity Plan 2017-2020* [online]. c2017f, poslední revize 2.7. 2017 [cit.2018-07-04] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/Who-We-Are/Commissions/Olympic-Solidarity/2017-2020-OS-Plan-Brochure-ACTIVATED-EN.pdf>>.
45. International olympic committee. *THE ORGANIZATION* [online]. c2017g, poslední revize 28.11.2017 [cit.2018-07-05] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/about-ioc-institution>>.
46. International olympic committee. *Host City Contract: Operational Requirements*. [online]. c2018, poslední revize 1.7.2018 [cit.2018-08-14] Dostupné z:
<<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Host-City-Contract/HCC-Operational-Requirements.pdf>>.
47. International olympic committee. *Pyeongchang 2018 Alpine skiing* [online]. c2018, poslední revize 20.2.2018 [cit.2018-08-11] Dostupné z:
<<https://www.olympic.org/pyeongchang-2018/alpine-skiing>>.
48. JEŘÁBEK, H. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-662-5.
49. KASIMATI, E. (2015). Post-Olympic Use of the Olympic Venues: The Case of Greece. *Athens Journal of Sport*. č. 3, roč. 2, s. 167-184.0
50. KIM, R. *They went and did it! 500-year-old primeval forest at Mount Gariwang unlawfully destroyed for 2018 Pyeongchang Winter Olympics*. [online]. c2014, poslední revize 22.11.2014 [cit.2018-08-12] Dostupné z:
<<http://www.gamesmonitor.org.uk/node/2228>>.

51. KOLÁŘ, F. *Jiří Stanislav Guth-Jarkovský*. Praha: Olympia, 2011. 88 s.
52. KÖSSL, J. *Antologie k dějinám olympijského hnutí: Určeno pro posl. fak. tělesné výchovy a sportu*. Praha: SPN, 1977. 234 s.
53. KRIEGER, J. (2018). Emergence of the environmental policy of the International Olympic Committee: A historical analysis. *Journal of Qualitative Research in Sports Studies*. č. 11, roč. 1, s 15-32.
54. LA84 FOUNDATION. *THE 105TH IOC SESSION IN ATLANTA* [online]. c2000, poslední revize 25.9. 2002 [cit.2018-07-10] Dostupné z:
<<http://library.la84.org/OlympicInformationCenter/OlympicReview/1996/oreXXVII10/oreXXVII10y.pdf>>.
55. LA84 FOUNDATION. *THE 106TH IOC SESSION* [online]. c2000, poslední revize 13.10. 2002 [cit.2018-07-10] Dostupné z:
<<http://library.la84.org/OlympicInformationCenter/OlympicReview/1997/oreXXVII17/oreXXVII17j.pdf>>.
56. LANG, J. (2017). Trends of PM2.5 and chemicals composition in Beijing, 2000-2015. *Aerosol Air Qualitative Research*. č. 17, roč. 1, s. 412-425.
57. LAWSON, H. A. (2005). Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs. *Sport, Education and Society*. č. 10, roč. 1, s. 135-160.
58. LIN, Y. (2018). A Review of Recent Advances in Research on PM2.5 in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. č. 15, roč. 3, s. 438-452.
59. LINDSEY, I. (2008). Conceptualising sustainability in sports development. *Leisure studies*. č. 27, roč. 3, s. 279-294.
60. LENSKYKJ, H. J. (1998). SPORT AND CORPORATE ENVIRONMENTALISM The Case of the Sydney 2000 Olympics. *International Review for the Sociology of Sport*. č. 33, roč. 4, s. 341-354.
61. LOLAND, S. (2006) Olympic sport and the ideal of sustainable development. *Journal of the Philosophy of Sport*. č. 33, roč. 3, s. 144-156.
62. MALLEEN, C. (2011). A content analysis of environmental sustainability research in a sport-related journal sample. *Journal of Sport Management*. č. 25, roč. 3, s. 240-256.
63. MAY, V. (1995). Environmental implications of the 1992 Winter Olympic Games. *Tourism Management*. č. 16, roč. 4, s. 269-275.
64. Ministerstvo životního prostředí ČR. *Termíny, definice v ČR* [online]. c2005, poslední revize 16.8.2005 [cit.2018-05-29] Dostupné z:
<[https://www.mzp.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKBFB1009O](https://www.mzp.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKBFB1009O)>.

65. MIOVSKÝ, M. *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule (snowball sampling)*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 108 s. ISBN 80-867-3408-0.
66. MOL, A. P. (2010). Sustainability as global attractor: the greening of the 2008 Beijing Olympics. *Global Networks*. č. 10, roč. 4, s. 510-528.
67. MULLER, M. (2015) (Im-)Mobile polices: hy sustainability went wrong in the 2014 Olympics in Sochi. *European Urban and Regional Studies*. č. 22, roč. 2, s. 191-209.
68. NEMTSON, B., MARTYNYUK, L. *WINTER OLYMPICS IN THE SUB-TROPICS: Corruption and Abuse in Sochi*. [online]. c2014, poslední revize 11.11.2014 [cit.2018-08-08] Dostupné z: <http://www-putin-itogi.ru/itogi.cSSAcontent/uploads/Report_ENG.PDF>.
69. NIELSEN, K. *A qualitative stance: in memory of Steiner Kvale, 1938-2008*. Oakville: Aarhus Universitetforlag, 2008. 176 s. ISBN 978-87-793-4414-3.
70. NICHOLLS, S. (2006). Climate change, tourism and outdoor recreation in Europe. *Managing Leisure*. č. 11, roč. 3, s. 151-163.
71. O'HARA, M. (2015) 2014 Winter Olympics in Sochi: An Environmental and Human-Rights Disaster. *The State of Environmental Migration 2015*. č. 1, roč. 1, s. 203-220.
72. Olympics and International Sports Law Research Guide. *Organizational & Legal Structure of the Olympic Games*. c2018, poslední revize 9.2.2018 [cit.2018-07-08] Dostupné z: <<http://www.guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=364665&p=2463479>>.
73. Organising Committee for Rio 2016. *Environmental impact of Rio2016* [online]. c2016, poslední revize 24.8.2016 [cit.2018-08-13] Dostupné z: <<http://www.rio2016.com/sustenabilidade/en/challenges-solutions/>>.
74. PAPANIKOLAOU, P. (2013) Athens 2004: ten years later the Olympic infrastructure, the Cultural Olympiad and the 'White elephant' syndrome. *Journal of Power, Politics and Governance*. č. 1, roč. 1, s. 1-9.
75. PARTHONOVÁ, Š. *Olympijské hnutí v mezinárodních vztazích*. Praha, 2017. 57 s. Bakalářská práce na FAKULTĚ MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ VŠE. Vedoucí bakalářské práce Zdeněk Veselý
76. PATTON, M. Q. *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2002. 279 s. ISBN 0-7619-1971-6.
77. PING, L. S. (2008) China's Environment After the Olympics. *Ecology L. Currents*. č. 5, roč. 3, s. 100-106.
78. POPELÁŘOVÁ, S. (2008) Winter Olympic Games as environmental problem. *Oecologia Montana*. č. 17, roč. 1, s. 34-40

79. REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
80. RUDA, T. *Bílá kniha o sportu v EU*. Praha, 2010. 65 s. Bakalářská práce na UK FTVS. Vedoucí práce Jan Hendl.
81. SIMULA, M. *Sports culture in the world of environmental risks*. [online]. c2017, poslední revize 30.1.2017 [cit.2018-06-09] Dostupné z:
<<https://optima.cc.jyu.fi/learning/id44/bin/user>>.
82. South Korea: Ministry of Culture Sport and Tourism. *Survey on Citizens' Sports Participation 2015* [online]. c2016, poslední revize 29.6.2016 [cit.2018-08-13] Dostupné z:
<http://www.mcst.go.kr/web/s_data/deptDataView.jsp?pSeq=373>.
83. Sportcal. *Global sports impact* [online]. c2017, poslední revize 1.5.2017 [cit.2018-05-08] Dostupné z:
<https://www.sportcal.com/PDF/GSI/Report/GSI_Report_2017_Sample_Pack_v1.pdf>.
84. ŠAFRÁNEK, J.. *Světová a evropská ochrana životního prostředí. Olympijské hnutí a ochrana životního prostředí* [online]. c2012, poslední revize 24.1.2018 [cit.2018-08-15] Dostupné z:
<<https://www.ftvs.cuni.cz/FTVS-1741.html>>.
85. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: Pravidla hry*. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
86. Terre des hommes International Federation. *Rio 2016 Olympics: the Exclusion Games* [online]. c2016, poslední revize 15.11.2016 [cit.2018-08-05] Dostupné z:
<<https://www.stretchchildrenresources.org/wp-content/uploads/2016/01/Rio-2016-Olympics-The-Exclusion-Games.pdf>>.
87. The System for Greenhouse Gas Emissions and Removals Estimates. *SEEG 5.0*. [online]. c2017, poslední revize 12.12.2017 [cit.2018-08-13] Dostupné z:
<<http://seeg.eco.br/wp-content/uploads/2018/08/Relatorios-SEEG-2018-Sintese-FINAL-v1.pdf>>.
88. TZIRALIS, G. (2008) Sustainability and the Olympics: The case of Athens 2004. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. č. 3, roč. 1, s. 132-146.
89. TRAIL, G. T., JAMES J. D. (2001) The Motivation Scale for Sport Consumption: Assessment of the scales' psychometric properties. *Journal of Sport Behavior*. č. 24, roč. 1, s. 108-127.

90. WILDEMUTH, B. M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Westport: Libraries Unlimited, 2009. 231 s. ISBN 9781591585039.
91. World commission on environment and development. *Our common future* [online]. c1987, poslední revize 10.4. 2003 [cit.2018-04-20] Dostupné z: <<http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>>.
92. World Wide Fund. *How “green“ are the winter Olympics?* [online]. c2006, poslední revize 10.2.2006 [cit.2018-06-27] Dostupné z: <<http://mediterranean.panda.org/?59300/How-green-are-the-winter-Olympics>>.
93. ZEMEL, M. (2011) HOW POWERFUL IS THE IOC? - LET'S TALK ABOUT THE ENVIRONMENT. *Chicago-Kentucky Journal of Environmental and Energy Law*. č. 2, roč. 1, s. 173-220.
94. ZHANG, J. Did Olympic Games improve air quality in Beijing? Based on the synthetic control method. *Environmental Economics and Policy Studies*. č. 18, roč. 1, s 21-39

8 Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Přehled povinných ukazatelů studie OGI s doplněním jejich specifikace

Tabulka 2: Přehled nepovinných ukazatelů studie OGI

Tabulka 3: Environmentální aspekty olympijských her

Seznam grafů:

Graf 1: Průměrná sezónní koncentrace $PM_{2.5}$ v Pekingu 2000-2015